

letnik XCVIII - leto 1996

SLOVENSKI ČEBELAR

leto 1873 - pričetek periodičnega čebelarskega tiska na slovenskem

999706140

SLOVENSKI ČEBELAR

št. 1
1. januar 1996
letnik XCVIII

glasilo čebelarских organizacij slovenije

v s e b i n a

c o n t e n t s

ČZS: Vabilo na XIX. republiški seminar	2	SASA: Invitation to the XIX Republican Apia- rists Seminar	2
<i>Marjan Skok</i> : Ob novem letu 1996	3	<i>Marjan Skok</i> : On the New Year 1996	3
<i>Jože Babnik</i> : Kako ravnati s satjem?	4	<i>Jože Babnik</i> : How to Handle Honeycomb?	4
<i>Janez Brvar</i> : Čebelarjeva opravila v januarju	5	<i>Janez Brvar</i> : The Apiarist's Occupation in January	5
BOLEZNI ČEBEL		BEE DISEASES	
<i>Magdalena Vidmar</i> : Spiroplazma pri medos- nih čebelah	8	<i>Magdalena Vidmar</i> : Spiroplasm With Honey- bearing Bees	8
<i>Marjan Debelak</i> (povzetek): Mravljinčna kisl- na pod drobnogledom	9	<i>Marjan Debelak</i> (Summary): Formic Acid Un- der Microscope	9
O učinkovitosti apistana	10	On Efficiency of Apistan	10
<i>Franci Jamnik</i> (povzetek): Apivar - novo zdra- vilo proti varozli	11	<i>Franci Jamnik</i> (Summary): Apivar - New Me- dicine Against Virosis	11
IZKUŠNJE NAŠIH ČEBELARJEV		FROM THE EXPERIENCE OF OUR APIARISTS	
<i>Marjan Debelak</i> : Klopica pred čebelnjakom ...	12	<i>Marjan Debelak</i> : A Bench in Front of a Bee- house	12
<i>A. Ribarič</i> : Kaj pogrēša čebelar začetnik?	15	<i>A. Ribarič</i> : What is a Beginner-Apiarist La- cking?	15
ZGODOVINA SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA		HISTORY OF THE SLOVENIAN APICULTURE	
<i>Pavel Zaletel</i> : Prvo slovensko čebelarstvo društvo	17	<i>Pavel Zaletel</i> : The First Slovene Apiarists So- ciety	17
IZTUJE LITERATURE		FROM FOREIGN LITERATURE	
<i>Stane Sajevec</i> : Tehnološke lastnosti matic glede na njihovo starost	21	<i>Stane Sajevec</i> : Technolpgical Characteristics of Queen Bees in View of Their Age	21
IZ DRUŠTVENEGA ŽIVLJENJA		FROM THE LIFE OF THE SOCIETY	
<i>Milan Meglič</i> : Srečanje v Kranjski Gori	23	<i>Milan Meglič</i> : Meeting in Kranjska gora	23
<i>Anton Novak</i> : Kmetijski sejem 1995 v Gornji Radgoni	25	<i>Anton Novak</i> : Agricultural Fair 1995 of Gornja Radgona	25
<i>Lojze Kavčič</i> : Izlet Čebelarkega društva Litija	25	<i>Lojze Kavčič</i> : The Litija Apiarists Society Outing	25
<i>Mira Jenko Rogelj</i> : Pregledi zimskih čebeljih mrtvic	26	<i>Mira Jenko Rogelj</i> : Examination of Dead-Bee Remains in Winter	26
ČEBELARSKI HUMOR		APIARISTS HUMOUR	
<i>Pavel Zaletel</i> : Hude in lepe sanje čebelarja Jake	26	<i>Pavel Zaletel</i> : Apiarists Jaka's Sweet and Bad Dreams	26
OSMRTNICE		IN MEMORIAM	
OBVESTILA		NOTICES	
MALI OGLASI		SMALL ADS	

Slika na naslovni strani: Detalj s panjske kočnice. Čebelar sedi pred čebelnjakom na klopici. (Čebelarški muzej Radovljica)

||35636
SREČNO

Foto: MARJAN DEBEJAK

1996

**VSEM ČEBELARJEM ŽELIMO VELIKO SREČE,
ZDRAVJA IN MEDU V LETU 1996 !**

IZVRŠNI ODBOR ZVEZE ČEBELARSKIH DRUŠTEV SLOVENIJE IN UREDNIŠTVO SLOVENSKEGA ČEBELARJA

VABILO NA XIX. REPUBLIŠKI ČEBELARKI SEMINAR

Čebelarska zveza Slovenije prireja
v SOBOTO 17. februarja 1996

XIX. REPUBLIŠKI ČEBELARSKI SEMINAR IN ČEBELARSKO RAZSTAVO

Seminar bo v dvorani osnovne šole v Polju pri Ljubljani (Polje št. 358).

DNEVNI RED SEMINARJA:

Ob 9. uri pričetek seminarja: – Pozdravni govor
predsednika ČZS inž. Marjana Skoka

PREDAVANJA:

Herald Singer (velečebelar iz Avstrije iz znane čebelarske družine Singer):
Kako uspešno čebelariti v novih pogojih (Prikazal bo svojo tehnologijo
čebelarjenja in trženja pridelkov)

inž. Marjan Debelak: *Izboljšajmo čebelarjenje z našim narodnim panjem (AŽ)*
(Nekateri dvomi in zakoreninjena stališča zavirajo napredek. Z AŽ panjem z
zakladdo lahko bolj izkoristimo naravne danosti)

DISKUSIJA

Po odmoru ob 12. uri nadaljevanje z okroglo mizo – ČEBELJE BOLEZNI –
ALTERNATIVNO ZDRAVLJENJE VAROZE

mag. Mira Jenko Rogelj: *Kako bomo zdravili čebelje bolezni v letu 1996*

Na okrogli mizi bodo sodelovali še dr. Jože Rihar, dr. vet. med. Janez Jelenc, dr.
vet. med. Jože Gabrovšek, mag. Franc Javornik in dr. vet. med. Vida Lešnik in
Franc Medja.

MEDNARODNA ČEBELARSKA RAZSTAVA

V avli šole bo istočasno tudi čebelarska razstava, na kateri bodo razstavljali domači
in tuji razstavjalci (iz Italije). Razstavjalce vabimo, da razstavijo svoje izdelke v čim
večjem številu. Prijave sprejemamo do 1.2.1996 na telefon (061) 210 992.

Čebelarji! Ne zamudite izredne priložnosti in si oglejte zelo zanimivo razstavo.

Kotizacija za udeležence bo **500,00 SIT** na osebo.

Ob plačilu boste prejeli tudi zbornik referatov.

**Viljudno vabljeni
ZCDS**

OB NOVEM LETU 1996

Novo leto bomo slovenski čebelarji začeli z novim imenom naše organizacije, saj se bo ta preimenovala v "Čebelarstvo Slovenije". Tako bo že prva beseda povedala našo stanovsko pripadnost. Pod novim imenom nas bo tudi lažje kot zdaj najti v telefonskem imeniku, saj ime ZČDS poznamo samo čebelarji in ozek krog naših sodelavcev.

Še večjo spremembo v naši organizaciji pričakujemo z novo zasedbo vodilnih funkcij. Tako bomo aprila na skupščini izbrali novega predsednika Zveze in oba podpredsednika, pa tudi celotni izvršni in nadzorni odbor z vsemi pododbori in komisijami.

Novi ljudje lahko v našo organizacijo prinesejo nove ideje in zamisli, nove moči, pa tudi več trme, ki je v preteklosti čebelarjem pomagala premagovati vse težave, tako da je postala organizacija še močnejša, čebelarji pa med seboj še bolj povezani.

Letošnja letina je bila podpovprečna. Zelo pomembna je bila mikrolokacija. Na istem območju so eni čebelarji dobro točili, njihovi sosede pa skoraj nič. Pri tem mislim predvsem na stalna stojišča. Letos tudi prodaja čebeljih pridelkov ni dobra. Številni večji čebelarji letos zaradi slabe prodaje in dražjih veterinarskih in drugih stroškov pri prevozih čebel svojih prevoznih čebelnjakov niso premeščali.

Slovenski čebelarji ne moremo prodajati medu po enakih cenah kot čebelarji v južnem delu sveta. Ti pridelajo povprečno po sto kilogramov medu na panj, mi pa smo jih letos pridelali manj kot 15. Zaradi tega je svetovna cena medu nekoliko višja od 1 DEM za kg, naša proizvodna cena pa je od 5- do 10-krat višja. In ker del slovenskih kupcev še ne pozna boljše kakovosti naših medov, tudi ni pripravljen plačati več za naše proizvode.

V zadnjih letih nam je pri premagovanju težav nekajkrat pomagala država. Le pri prodaji naših pridelkov smo čebelarji odvisni sami od sebe in brez pomoči. Tako nam ne preostane drugega, kot da skušamo posnemati naše sosede (Avstrijce, Nemce, Švicarje). Le-ti prodajajo svoj med v razmerju 1:4 v primerjavi z uvoženim medom. Tudi mi moramo vse naše moči usmeriti v to, da bomo dosegli tako cenovno razmerje, saj nam potem ne bo treba prosjačiti za regres za sladkor ali zahtevati prelevmanov za uvoz čebeljih pridelkov. Pri tem pa bi morali enotno sodelovati vsi čebelarji. Vsi čebelarški problemi se namreč začnejo in končajo pri ceni medu. Zato se bomo morali čebelarji dogovoriti za enotno in ustrezno ceno medu, ta pa naj bi bila približno 8 DEM za kilogram. Za to pa potrebujemo močno čebelarstvo organizacijo, finančno in moralno neodvisno od države oziroma njenih institucij. Zaradi boljšega delovanja in neodvisnosti organizacije smo na zadnji seji izvršnega odbora sklenili dvigniti članarino Zveze na 4.000 SIT. Ta članarina v primerjavi s podobnimi organizacijami še vedno ni visoka, prej nasprotno. Ker pa je bila članarina doslej zelo nizka, je preskok na novo nekoliko večji, brez dvoma pa je nujen.

Upam, da nas boste čebelarji razumeli in nas podprli. Hkrati moramo na vodilna mesta v naši organizaciji izvoliti najboljše ljudi, takšne, ki bodo zmogli prebroditi to težavno obdobje. Po njihovi izvolitvi bi jih morali vsi skupaj podpreti in z njimi tesno sodelovati. Želim, da bi čebelarji ostali zvesti člani čebelarških društev in čebelarstva Slovenije ter da bi z njo čim bolj dejavno sodelovali, tako da bi z optimizmom zrl v prihodnost slovenskega čebelarstva.

Vsem čebelaricam in čebelarjem želim v imenu izvršnega odbora Čebelarstva Slovenije, njene strokovne službe in v svojem imenu zdrave čebelje družine v letu 1996, dobro pašo in obilen pridelek, ugodno prodajo medu, pa seveda veliko veselja pri čebelarjenju in obilo osebnega zadovoljstva.

Predsednik Čebelarstva Slovenije
inž. Marjan Skok

KAKO RAVNATI S SATJEM?

dipl. inž. agr. JOŽE BABNIK

Satje je sestavni del čebelje družine, dokler je v panju. Zunaj panja ga razdelimo po njegovi obliki in starosti, tako da poznamo več različic.

Najprej so satnice z žico utrte v satnike, in to je osnova za bodoče satje. Ko čebele zgradijo satje in to še ni zaleženo, ga imenujemo "deviško satje". Po nekaj zaporednih zaleganjih je satje primerno za razvoj gnezda v plodišču. To satje po dveh ali treh letih uporabimo le še v medišču. Po šestih ali sedmih letih pa tudi tu "ostari" in izločimo ga iz uporabe. To satje povečini označimo kot "podplat".

Satje se torej stalno spreminja, saj ima v vsakem obdobju drugačen namen, zaradi tega pa ga moramo tudi stalno obnavljati.

Obnova satja je potrebna zaradi postopnega zmanjšanja prostornine celic. Po izvalitvi mlade čebele pustijo v celici ovoj, v

katerem se je razvijala buba - tako imenovano "srajčico". Če pogledamo prereze celice pod mikroskopom, lahko preštejemo, koliko čebel se je že izvalilo iz posamezne celice. Ob prekuhavanju starega satja srajčice vpijejo del voska, zaradi tega pa je količina pridobljenega voska nekoliko manjša.

Staro satje je pogosto tudi leglo različnih bolezni (noseme, hude gnilobe čebelje zalege), zato ga ob zamenjavi izločimo in panj očistimo bolezenskih klic.

Da bi imeli boljši pregled nad starostjo satja, je priporočljivo, da ob utiranju satnic na satnik napišemo letnico. S tem se izognemo napačnim ocenam glede njegove starosti. Čebelarji imajo namreč velike težave prav pri obnovi in predelavi starega satja in voščin sploh.

Ob izbiri primerne načina obnove satja moramo upoštevati vsakokratne cene voska, obseg čebelarstva in lastno obvladovanje tehnike predelave voščin.

Izhodišče za oceno gospodarnosti pridobivanja voska je njegova cena. Zdaj je ta približno 450 SIT za kilogram, to pa je v primerjavi s ceno medu povsem nenormalno. Prav nizka cena voska je vzrok, da moramo izbrati takšen način zbiranja, da bo kolikor toliko donosen.

Pri tem moramo vedeti (to so mi pokazala lastna merjenja 10 vzorcev):

- da je povprečna teža 8-9 let starega, suhega, iz AŽ panja izrezanega sata 274 gr;
- da je povprečna teža 4 leta starega, suhega, iz AŽ panja izrezanega sata 218 gr;
- če od izdelanega sata odštejemo težo satnice (96 gr) oziroma težo izrezanega deviškega sata (ta tehta povprečno 138 gr), ugotovimo, da je v starih podplatih 274 gr - 138 gr = 136 gr nevoscovnega dela ali tako imenovanih srajčic.

Pri 4 leta starem satju je teh (218 gr - 138 gr = 80 gr) le 80 gramov. Pri kuhi voščin je nekaj manj, pri sončnem topilniku pa nekaj več izgub, povprečno približno 25 odstotkov, tako da dobimo pri starem izločenem satu komaj 86 gr voska, to pa ne zadošča niti za novo satnico.

Kuha voščin zdaj stane 180 SIT za kg.

Mlado satje je predpogoj za zdravo družino predvsem danes, ko čebele močno ogrožajo nekatere bolezni. Zato jim pravočasno dodajamo razkužene in kvalitetne satnice. Foto: Franci Marolt

Tako lahko zračunamo, koliko stane kuha enega starega sata: $0,274 \times 180 = 49,32$ SIT, enega mladega sata pa 39,24 SIT.

Ob teh stroških je jasno, da je cena voska prenizka. Izračun nam namreč pokaže, da pri 30-odstotnem izkoristku voska dobimo iz starega satja 274 gr x 30 gr = 82,2 gr voska. Če kg voska stane 450 SIT, stane 82,2 gr voska 36,9 SIT, cena topljenja enega starega sata pa je 49,30 SIT. Razlika 12,40 SIT je izguba. Ob tem moramo razmisliti, kaj predelati in kako staro satje in tudi druge voščine predelati v vosek.

Iz gornjih merenj in izračunov je jasno, da moramo voščine razdeliti v skupine po predvidenem odstotku čistega voska.

V pokrovcih, prizidkih in polomljenem mladem satju je odstotek voska velik in najprimerneje je, če ga topimo v sončnem topilniku. To velja za vsa čebelarstva, razen za velečebelarstva. Staro satje izrežemo pozimi in ga dobro zažveplamo, ko pa se zunanje temperature v sončnih dneh dvignejo na več kot 20° C, jih topimo v sončnem topilniku.

Če pri večjem številu starega satja nimamo možnosti za topljenje na soncu, lahko satje oddamo v skupno kuho. Dogovoriti se skušajmo, da bi stroške kuhe plačali s čiš-

tim voskom.

Malim čebelarjem zaradi tako nizke cene voska ne kaže drugega kot pretopitev voščin v sončnem topilniku. Čeprav so zgube tudi 30-odstotne, se še vedno splača, zlasti če ne upoštevamo svojega dela.

Za tako zbran vosek je najprimerneje, če ga oddamo v predelavo za satnice. S tem smo oplemenitili svoj pridelek in pravočasno obnovili satje, po potrebi pa tudi povečali svoje čebelarstvo. Pri zamenjavi voska za satnice moramo biti pozorni, da so te izdelane iz steriliziranega voska in da niso morebiti okužene. Vedeti moramo, da satnice izdelujejo iz voska različnega izvora, zato kvaliteta našega voska ni edino merilo za pridobitev zdravstveno neoporečnih satnic.

Dokler bo cena čistega čebeljega voska tako nizka, bomo morali satje pač zamenjavati na ta način.

Pri satnicah nam mora biti merilo tudi kakovost oz. pravilna velikost celic. Tako naj bo vsaj 18,75 celice na 1 dm, da bo zalega normalna. Za zimsko pripravo oz. za utiranje satnic imajo prednost strojno izdelane hladno valjane satnice. Pripravljamo jih namreč lahko tudi pozimi in se tako pravočasno pripravimo na novo sezono.

ČEBELARJEVA OPRAVILA V JANUARJU

JANEZ BRVAR

Spoštovani(-e) čebelarji(-ke), spoštovani(-e) bralci(-ke) Slovenskega čebelarja, leto je naokrog in spet se na novo lotevamo navodil v rubriki "Čebelarjeva opravila".

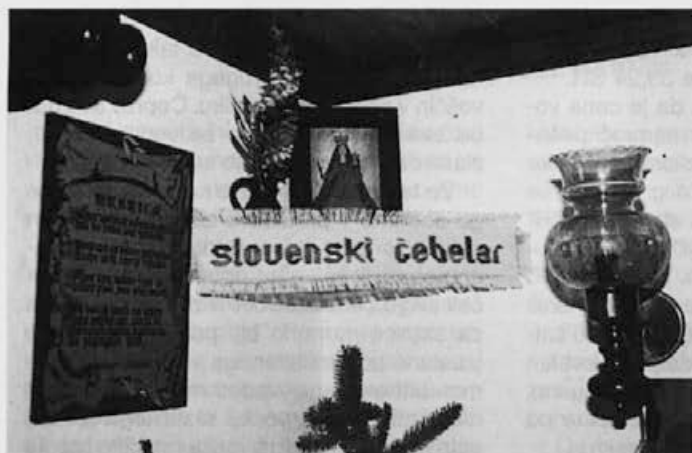
Zakaj pravim spet na novo? Ta rubrika je sicer že precej stara, zakonitosti življenja čebel pa so nespremenjene. Spremenjene so okoliščine in razmere, v katerih čebelari-mo, pa tudi sami se spreminjamo. Uredništvo Slovenskega čebelarja si prizadeva, da bi bil pisec "Čebelarjevih opravil" vsako leto iz druge slovenske pokrajine, zanj pa naj bi bilo tudi značilno, da čebelarji na svoj način, seveda prilagojeno kraju, podnebju in okoli-ju, v katerem živi in dela.

Kot novi pisec "Čebelarjevih opravil" naj se vam najprej v nekaj stavkih predstavim, še prej pa naj vam zaželim veliko uspehov in osebne sreče v letu 1996 ter uspešno in medeno čebelarstvo leto.

Z nekaj prakse pri čebelarjenju in znanja o življenju čebel me je pred 40 leti vzel v Kmetijski šoli na Grmu v uk znani dolenski čebelar, zdaj že pokojni gospod Anton Zupančič. Od njega sem se naučil veliko življenjskih modrosti in zakonitosti življenja čebel. Privzgojil pa mi je ne samo ljubezen, ampak tudi spoštovanje do narave in čebel.

Od leta 1960 do 1967 sem se s čebelami ukvarjal poklicno, in sicer kot družbeni čebelar čebelarstva Rog in Agrokombinata v Mariboru. Vsa ta leta sem povečini čebelaril v LR panjih, od leta 1967 naprej pa čebelarim v AŽ panjih. V svojem čebelarstvu imam povprečno od 60 - 100 družin, odvisno od tržnih razmer.

Moje čebelarstvo je usmerjeno predvsem v pridelavo medu, vzrejo družin za prodajo, sam selekcioniram matice, za svo-

Zima je pravi čas za branje strokovne čebelarске literature.

je stalne odjemalce pa izdelujem tudi vse tisto, kar nam dajejo čebele: matični mleček, cvetni prah, propolis, vosek. Vse to prodam na domu v različnih sestavinah ali kot čisti pridelek.

V 40-ih letih čebelarjenja sem se srečal s številnimi problemi, uspehi in neuspehi. Neuspehi mi niso zmanjšali volje, ampak nasprotno, prisilili so me k reševanju problemov. Moč za reševanje problemov in pot k uspehu sem vedno našel v študiju strokovne literature, rednem spremljanju vseh strokovnih prispevkov v našem Čebelarju, zelo rad pa prisluhnem tudi vsakemu čebelarju. Ker smo slovenski čebelarji prepuščeni predvsem samoizobraževanju, sem svoje teoretično in praktično znanje zbiral po kapljicah. To počnem nekoliko bolj intenzivno še danes.

Spoznanje, da moramo čebelarji zaradi lastne koristi pri ohranjanju narave in čebel seznaniti širšo slovensko javnost in porabnike čebeljih pridelkov z življenjem in pomenu čebel ter koristnostjo čebeljih pridelkov, je pripomoglo, da sem postal zunanji sodelavec Radia Maribor. Tako vsako nedeljo v okviru kmetijske oddaje pripravim prispevek za rubriko "Čebelarjskih pet minut". Za izpopolnjevanje čebelarjskega znanja je manjša skupina entuziastov v Mariboru ustanovila debatni izobraževalni klub, odprt pa je tudi za širšo javnost. Sestajamo se vsak tretji četrtek v mesecu ob 17. uri na Kmetijski šoli v Mariboru. Danes lahko vse bolj ugotavljamo, da je delovanje v klubu v zadovoljstvo vsem, ki se sestankov

udeležujemo bodisi redno ali občasno. Klub sicer uspešno deluje že dve leti. Star pregovor pravi, da je v znanju moč, jaz pa dodajam: in tudi uspeh.

Dragi(-e) čebelarji(-ke), v rubriki mesečnih opravil v Slovenskem čebelarju prebiramo izkušnje čebelarjenja v različnih vremenskih in pašnih razmerah in z različnim načinom dela. Zato mojih navodil ne upoštevajte dobesedno, temveč vzemite le tisto, kar je za vaš kraj in vaš način čebelarjenja najprimernejše. Ta navodila so namenjena predvsem čebelarjem začetnikom, prepričan pa sem, da bodo tudi izkušeni čebelarji v njih našli kakšno zrno, zlasti glede opominjanja na spregledano ali pozabljeno znanje.

Januar je za naše podnebne razmere še tipično zimski mesec. Čebelarji pri čebelah in v čebelnjaku v tem obdobju nimamo in ne smemo imeti nobenega dela. Čebele, stisnjene v zimsko gručo, mirujejo in nič naj bi jih ne motilo. Zanje je to čas mirovanja in počitka, seveda pa to ne velja za nas čebelarje. Če smo doslej opravili vse potrebno, lahko z veseljem pričakujemo začetek novega življenja v panjih. Le-to se bo namreč začelo že konec januarja ali vsaj v začetku februarja.

V obdobju mirovanja čebel opravimo vsa potrebna vzdrževalna dela čebelarjskih pripomočkov:

- pripravimo in zažičimo si potrebno število novih satnikov;

- kupimo potrebne satnice za obnovo starega satja;

- pregledajmo, očistimo ali zamenjajmo dotrajano ali neustrezno embalažo;

- če še nismo, je še čas, da odberemo staro satje in ga pretopimo v vosek;

- kupimo si manjkajočo opremo;

- priskrbimo si potrebno zalogo sladkorja in po posvetu z veterinarsko službo tudi zdravila proti varozi, nosemi, poapneli zaleti;

- naredimo si program dela in pridelave za novo sezono, tako da bomo nanjo teoretično in strokovno pripravljene, pa tudi primerno opremljeni;

- preglejmo svoje lanske zapiske o lastnostih čebeljih družin, predvsem matic. Tako bomo že zdaj vedeli, katere matice moramo zamenjati, kje bomo jemali vzrejno gradivo in s katerimi troti naj bi se naše matice prašile.

Čebela velja za vzor marljivosti, kljub temu pa v čebelnjakih opažamo precejšnjo razliko v pridelavi in vedenju družin. Vsak čebelar si želi imeti vse družine odlične, a brez načrtnega dela tega ne bo dosegel. Prav zaradi tega na vratih vsakega mojega panja visi kartica z rubrikami o opažanjih, ki jih sproti zapisujem. To mi omogoča kakovostno vzrejo matic in družin, ta pa uspešno pridelavo. Če tega še nimate, si ta mesec obesite viseče kartice in si uredite matično knjigo.

Če se bomo odločili, da si potrebnih novih matic ne bomo vzrejali sami, je zdaj pravi čas, da ugotovimo, kdo vzreja takšne ma-

tice, da bodo ustrezale našim podnebnim razmeram in pridobitnim potrebam. Sam sem namreč spoznal, da mi ne ustreza matična iz vsakega okolja, čeprav je čista in kakovostna sivka. Ugotovil sem, da ima matična čisto posebne, kraju prilagojene lastnosti.

Čeprav v tem mesecu pri čebelah nima delo, bo pravi ljubitelj svoje čebele obiskoval vsaj enkrat na teden, če ne večkrat, da bi se prepričal, ali je v okolici čebelnjaka vse v redu in ali čebele lahko nemoteno mirujejo. Ob obiskih bomo poskrbeli za odstranitev morebitnih motenj, napolnili bomo ptičje krmilnice, če bo treba, bomo brade očistili snega, da nam ne zaledenijo itd. Ne smemo pa zamuditi čistilnega izletnega dne. S posipom senenega drobirja, žagovine ali pepela po snegu bomo poskrbeli, da se čebele ne bodo utopile v njem. Skrbno bomo opazovali izletavanje posamezne družine in si zapisali vse posebnosti, tako da bomo spomladi lahko hitro ukrepali tam, kjer bo to potrebno.

Konec meseca se v panjih začne prebujati novo življenje, zato je pomembno, da so družine dovolj tople odete, da ni prepriha in da so panji kljub temu dovolj zračni. Čeprav je januar mesec, ko čebele mirujejo, pa lahko ob koncu meseca in v začetku februarja nastopi čas hude preizkušnje. Morebitne otoplitve in sončni dnevi kljub debeli snežni odeji čebele zvbijo iz panja, še posebno v čebelnjakih, ki so izpostavljeni soncu. V takih primerih jim lahko priskočimo na pomoč s sončnimi zaslonkami z le-

Žal je pri nas vedno več praznih in zapuščenih kmečkih čebelnjakov. Vzrokov je več, eden od njih pa je nedvomno tudi pomanjkanje znanja. Foto: J. Mihelič

penke ali vsaj prgiščem snega pred žrelom.

Zimski večeri naj bodo čas, v katerem bo čebelar vzel v roke čebelarstvo literaturo in si bogatil svoje znanje. To je tudi čas, v katerem društva oz. družine pripravljajo čebelarstva srečanja in predavanja, pa tudi letne konference ČD. Pri tem delu bodimo aktivni celo leto, sodelujmo pri sestavi letnega delovnega programa in sprejmimo potrebne naloge za njegovo izvedbo.

Prav bi bilo, da v tem obdobju ne pozabimo na svoje odjemalce čebeljih pridelkov in da tudi njim namenimo delček našega znanja o vlogi čebel, koristnosti njihovih pridelkov in načinu uporabe le-teh. Naj vam po lastnih izkušnjah povem, da se to bogato obrestuje. Le osveščen kupec je dober kupec naših pridelkov, zato naj nam ne bo žal časa in tudi ne denarja za nakup primerne literature, letakov ali posterjev.

Bolezni čebel

SPIROPLAZMA PRI MEDONOSNIH ČEBELAH

(*Apis mellifera*)

MAGDALENA VIDMAR

Spiroplazmo so prvič izolirali iz hemolimfe mrtvih in bolnih čebel delavk in trotov leta 1976 v Marylandu v ZDA (Khaschabi, 1995). Bolezen, ki jo povzroča spiroplazma, imenujemo spiroplazmoza. Pri čebelah se pojavi v začetku maja in mine konec junija in v začetku julija. Sprva so menili, da je vzrok bolezni okužba s cvetnim prahom določeni cvetlic, na katerih so se pasle čebele. To domnevo so pozneje raziskave tudi potrdile.

Spiroplazma sodi med prokariote, je spiralaste oblike, gibljiva, brez celične membrane, zato imajo pleomorfnost oblike. Celica v obliki spirale je dolga 3-10 μm , njen primer pa je 100-150 nm, okroglaste oblike pa imajo premer 300-800 nm.

Pri preučevanju številnih različnih vrst spiroplazem je Clark s sodelavci zbral 28 vrst spiroplazem, izoliranih iz različnih virov. Iz medonosnih čebel jih je izoliral 12, nekaj iz solitarnih čebel in drugih žuželk, nekaj pa s površin cvetlic in jih uvrstil v novo vrsto, imenovano *Spiroplasma melliferum*. Ta spiroplazma je uvrščena v serumsko skupino 1-2, in sicer na podlagi gojiščnih značilnosti nukleinskih kislin in proteinskih kislin, seroloških in drugih značilnosti. *Spiroplasma melliferum* je povzročitelj "majske bolezni" ali intoksikacije s cvetnim prahom pri čebelah (Macfarlane, 1995).

Mauches s sodelavci je leta 1982 in 1984 v južnem delu zahodne Francije opisal "majsko bolezen" v povezavi s spiroplazmo iz druge serumske skupine (IV), poimenovali

pa so jo *Spiroplasma apis*. Povzročila je množično odmrtnost čebeljih družin. Bolezen se je pojavila z naslednjimi kliničnimi znamenji: nezmožnost letenja, motnje v gibanju, plazenje iz panjev ter množično odmiranje čebel.

Spiroplazmoza ima podobna klinična znamenja kot klasična "majska bolezen". Obolevajo predvsem mlade čebele in odmirajo. Pri bolnih čebelah je motena sposobnost letenja, zato take čebele gomazijo po bradi in padajo na tla pred panji, zadke imajo zelo napete, zbirajo se v gruče in trzajoč odmirajo. Na vrhuncu bolezni lahko odmrre več tisoč čebel. V 4-5 dneh se lahko populacija zmanjša za več kot 25 odstotkov. Največji padec delavk je prav tedaj, ko je potreba po delavkah v čebelji družini največja, saj morajo oskrbovati zalego. Zaradi slabe oskrbe se izlegajo slabotnejše čebele, ki so zaradi tega bolj dovzetne za različne druge bolezni. Končni rezultat tako prizadetih čebeljih družin je opazen predvsem v slabšem pridelku.

Z laboratorijskimi poizkusi so ugotovili, da spiroplazmoza izbruhne 7-14 dni po zaužitju od $10^{(6)}$ do $10^{(7)}$ spiroplazem, ki vstopijo prek črevesne stene v hemolimfo mladih čebel. Tam se razmnožijo do $10^{(11)}$ /ml hemolimfe, preden čebela odmrre, navaja Clark. Spiroplazma povzroči smrt čebele po petih dneh, če je bila aplicirana neposredno v hemolimfo, pri infekciji prek prebavil pa nastopi smrt po 30 dneh (Bailey, 1991).

Spiroplazme so lepo vidne v kapljici hemolimfe pod oljem s posebno tehniko (dark-field) mikroskopiranja (Bailey, 1991).

Ekperimentalno je bilo ugotovljeno, da nekatere spiroplazme lahko povzročijo obolest čebel samo z injiciranjem neposredno v hemolimfo, druge vrste spiroplazem pa tudi prek prebavnega trakta (Khaschabi, 95).

Ekperimentalno okužene žuželke so zdravili z dodatkom tetracyklina v hrani (Khaschabi, 1995).

Strokovnjaki domnevajo, da rastlinje že spomladi okužijo s spiroplazmami iztrebki okuženih čebel in tudi drugih insektov. Zato so čebele najbolj okužene s spiroplazmo (25-100 odstotkov) maja ali junija. Ni še raziskano, ali se Spiroplasma melliferum razmnožuje na površju rastlin.

Kitajci so s testi ELISE dokazali, da spiroplazma lahko okuži in onesnaži različne stvari. Tako so jo odkrili na panjih, v satju, zalegi, bubah, odraslih čebelah, zalogah hrane v satju in celo na zimskih čebelah (Xu Shao-yu et al., 1993).

S spiroplazmo se lahko okužijo tudi čebelji zajedavci, kot sta na primer Varroa jacobsoni in Acarapis woodi, zato je možnost širjenja spiroplazme med čebelami še večja (Bruce, 1990).

Zaradi strogo specifične patogenosti spiroplazme jo lahko uporabljajo za zatiranje nekaterih škodljivih insektov. Na primer Spi-

roplazmo taiwanense lahko uporabijo za zatiranje komarja Aedes aegypti (Smith, 1994).

Doslej v našem laboratoriju "Inštituta za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali, rib in čebel" še nismo diagnosticirali spiroplazme pri čebelah, vendar bi bilo v prihodnosti primerno namenjati več pozornosti tudi tej bolezni.

Magdalena Vidmar, dr. vet. med.

Inštitut za zdravstveno varstvo in gojitev divjih živali rib in čebel, Veterinarska fakulteta, Gerbičeva 60, Ljubljana.

Literatura:

1. Bailey, L.; Ball, B.V.: Honey bee pathology, Academic press 1991; 49-50.

2. Bruce, W.A.; Hackett, K.J.; Shimanuki H.; Henegar R.B.: Bee mites vector of honey bee pathogens? Proceedings of the International Symposium on Recent Research on Bee Pathology, september 5-7, 1990.

3. Humphery-Smith, I.; Goff, F.Le.; Roboux, P.; Chastel, C.: Biosafety of an experimentally proven mosquito vector pathogen, Spiroplasma taiwanense. Biocontrol Science and Technology (1993), 3 (1), 73-78.

4. Khaschabi, D.: Zur Spiroplasmose der Honigbienen. Deutsches Bienen Journal (1995) 8, 410.

5. Xu Shao-yu; Qi Yun-qiao; Qui Pei-yuan; Dong Bing-yi: Apimondia XXXIII congress of apiculture, Peking 1993.

MRAVLJINČNA KISLINA POD DROBNOGLEDOM

Povzetek pripravil MARJAN DEBELAK

Mravljinčno kislino najdemo v majhnih količinah (sledovih) tudi v naravnih živilih, tako tudi v medu. Zato naj bi bila načelno primerna za uporabo v čebelarstvu. Ob tem je treba vedeti, da je neškodljiva le v naravnih oblikah sintetiziranja. Mravljinčna kislina je organska kislina, ki jo je mogoče pridobivati tudi sintetično kot stranski proizvod pri rafiniranju nafte. Prav v tem pa je odločilna razlika, ki je pri dosedanjih razpravah o učinkovinah proti varoji niso upoštevali. Pri čebelah uporabljajo v boju proti varoji le sintetično pridobljeno mravljinčno kislino, ta pa vsebuje nekatere ostanke, kot so npr. težke kovine. Vsebuje pa tudi formaldehid, ki nastaja pri sintetiziranju. Potemtakem mravljinčne kisline v naravnem medu ne moremo primerjati s sintetizirano mravljinčno ki-

slino. Ker stane liter "čiste" mravljinčne kisline, ki vsebuje le 0-0,1 odstotka formaldehida, približno 230 ats, je za uporabo v čebelarstvu predraga. Zato čebelarji kupujejo veliko cenejšo "tehnično" različico mravljinčne kisline, ki vsebuje veliko večjo količino težkih kovin in formaldehida. Morebitna uporaba sintetične kisline kot zdravila je tudi v nasprotju s prepovedjo uporabe le-te v zdravilstvu. Upoštevat ju moramo tudi, da je mravljinčna kislina zelo agresivna organska kislina, ki škodljivo vpliva na počutje čebel (s telesi zapirajo satne ulice, nastanejo poškodbe odkrite zalege), nevarna pa je tudi za čebelarja (opekline, nevarnost eksplozije).

Vir: inž. Peter Frühwirth, Bienenvater 11/95.

O UČINKOVITOSTI APISTANA

Povzetek pripravil MARJAN DEBELAK

Avtor obširnega prispevka s številnimi tabelami in grafikoni predstavlja čebelarji javnosti zanimive izsledke svoje raziskave in ponuja v razmislek nekatera vprašanja o učinkovitem boju proti varoji.

Problem boja proti varoji je zaznal pri svojih čebelah, saj je ugotovil, da se je, kljub sprva izjemno zadovoljivemu zdravljenju z apistanom, število varoj v družinah nenedoma izjemno povečalo.

Od leta 1988 do 1992 je bil z apistanom zelo zadovoljen, saj mu je uspelo, da se je število varoj kolikor mogoče zmanjšalo. Zato je jeseni 1992 v panje vstavil manjše število trakov. Namesto predpisanih dveh, je svojim družinam vstavil le po enega. Tega ni storil zaradi prihranka, temveč zato, da bi zmanjšal količino škodljivih ostankov kemičnih snovi, ki bi s traku utegnile priti v čebelje pridelke.

Prihodnje leto je ob rednem zdravljenju proti varoji opazil izjemno veliko število odpadlih varoj že po prvih dneh zdravljenja. Seveda je najprej za to obtožil samega sebe, ker je tako neodgovorno zmanjšal predpisano število trakov. Pomislil je tudi na to, da je vzrok morda še v čem drugem, zato se je po strogih znanstvenih načelih lotil raziskave.

Poleg 16-ih naključno izbranih družin in drugih priprav na raziskavo se je poglobil predvsem v mehanizem delovanja apistanskih trakov v čebelji družini, okuženi z varoj. Povečini so to znana dejstva, vendar jih je dobro ponoviti.

Apistanski trakovi so narejeni iz plastike (polivinilklorid - PVC), 40-50 odstotkov mehčala (dioktylphtalat) in učinkovine fluvalinat. Posebno vlogo pripisuje avtor mehčalu, saj po njegovem mnenju omogoča, počasen, vendar stalen pretok snovi po celotni prostornini traku. Tako se tudi površina traku, ki prihaja v stik s čebelami, stalno obnavlja in izenačuje s celotno maso.

Ker pri uporabi traku v panju čebele odnašajo učinkovino (fluvalinat) s površja, se seveda počasi zmanjšuje skupna količina fluvalinata v traku in s tem njegova učinkovitost. Zato proizvajalec apistana (Sandoz) poudarjeno opozarja, da trak lahko upora-

bimo le enkrat. V Avstriji pa se je kljub temu razpasla navada, da čebelarji po večkrat uporabijo isti trak. Zakaj, bomo videli pozneje.

Čebele s prehajanjem prek traku in z dotikom prenašajo učinkovino (fluvalinat) v vse dele panja, ki so jim dostopni, in na vse izležene čebele ter tako na teh površinah postopno ustvarjajo tanko fluvalinatno prevleko. Gosto prevleko iz učinkovine, ki ubija varoje, ustvarijo čebele toliko hitreje, kolikor pogosteje prehajajo čez trak. Količina oziroma učinkovitost fluvalinata v panju je torej odvisna:

- od aktivnosti čebelje družine (paša, krmljenje, temperatura);
- od koncentracije učinkovine na površini traku;
- od velikosti površine traku (število trakov).

Učinkovina (fluvalinat) šele tedaj opravi svojo nalogo, ko doseže ali preseže "tolerancijski prag" škodljivca (varoje). Pogin varoj dosežemo že z zelo majhno količino tega kontaktnega strupa (piretroida).

Takoj ko vstavimo trak v panj, začnejo čebele, tudi zaradi medsebojnih dotikov, širiti učinkovino po vsem panju. Kmalu začnejo odpadati prvi zajedavci, nato pa še preostali. Samo varoje, ki so še v pokriti zalegi, so varne pred strupom, dokler so v celicah.

Avtor je s poskusom dokazal, da je učinkovitost apistanskih (fluvalinatnih) trakov še vedno velika, saj v 30-ih dneh uniči 98-99 odstotkov varoj v družini.

Dokazal je, da v eni družini en trak učinkuje skoraj prav tako kot dva.

Dokazal je celo, da podobno učinkuje tudi že uporabljeni trakovi, ki jih je kupil leta 1991 in že dvakrat uporabil.

Te ugotovitve pojasnjujejo razlog, zakaj nekateri čebelarji po večkrat uporabljajo iste trakove. So pač še vedno učinkoviti. Kažejo tudi na to, da je (bila?) količina fluvalinata v trakovih apistana zelo velika, vsaj za varoje. Rezultati raziskave so torej avtorja razbremenili krivde, da je družinam vstavljal samo po en trak, saj je z njim dosegel enak učinek, kot bi ga z dvema.

Pri raziskavi pa je avtor nepričakovano naletel na še eno dejstvo. *Ugotovil je, da so bili apistanski trakovi, izdelani leta 1993 (pri raziskavi je uporabil povsem nove) veliko manj učinkoviti kot vsi drugi trakovi, še več, bili so celo slabši od že večkrat uporabljernih trakov starejše izdelave.* Avtor si tega ne zna pojasniti drugače kot s tem, da je v teh trakovih znatno manj učinkovine (fluvalinata), vendar bi to morale potrditi še druge raziskave. Pripominja, da se je morda podoben primer pred leti zgodil tudi v Italiji, ko apistan ni bil učinkovit.

Na podlagi rezultatov opravljene raziskave avtor meni, da je bil vzrok za tako občutno povečano število varoj pri njegovih čebelah leta 1993 lahko tudi prenos varoj v njegove družine iz nekaterih sosednjih čebelnjakov, v katerih so bile družine veliko bolj okužene.

Tudi možnost, da bi bila morda poglavitni vzrok za povečano okužbo nenadoma povečana odpornost varoj na učinkovino, se avtorju ne zdi verjetna, saj je z raziskavo dokazal, da je apistan še vedno zelo učinkovit (razen trakov, izdelanih leta 1993) in uniči domala vse varoje (98-99 odstotkov).

Avtor je prepričan, da se bo treba v prihodnosti še veliko ukvarjati s problemi zdravljenja varoze, saj domneva, da se bo odpornost varoje na učinkovino sčasoma povečala, pa tudi zaradi spoznanja, da kemikalije puščajo ostanke v čebeljih pridel-

kih. Po njegovem mnenju zdaj, žal, v boju proti temu zajedavcu nimamo nobenega drugega sredstva, ki bi bil tako učinkovit in preprost za uporabo, kot so apistanski ali podobni trakovi s fluvalinatom.

Edina današnja alternativa apistanu (fluvalinatu) naj bi bilo, po prepričanju nekaterih čebelarjev, uničevanje varoj z mravljinčno kislino. Avtor v prispevku obširneje razlaga pomanjkljivosti pri uporabi te kisline pri čebelah, to pa je tudi vzrok za njeno premajhno učinkovitost. Vendar uporaba le-te zahteva veliko znanja in previdnosti, čebelarji pa imajo v primerjavi s trakovi tudi več dela. Doslej naj bi strokovnjakom le z velikim naporom uspelo doseči največ 95-odstoten pogin varoj v družini, po avtorjevem mnenju pa to ni dovolj. Varoja se namreč zelo hitro razmnožuje (več v prispevku "Mravljinčna kislina pod drobnogledom").

Avtor tudi meni, da bo večina avstrijskih čebelarjev prav zaradi teh dejstev zdravila čebele z apistanskimi trakovi tako dolgo, kolikor bo to mogoče.

Na koncu še priporoča, naj bi se vendar združili čebelarski znanstveniki iz različnih držav in skupaj našli kakšno boljše sredstvo proti varoji, kot je npr. zamisel o feromonski pasti, s katero bi lovili in uničevali varoje, ali kaj podobnega.

Avtor raziskave in originalnega teksta:

Dr. Horst Erfurst, Bienenvater 9, 10, 11/95.

APIVAR - NOVO ZDRAVILO PROTI VAROZI

V Franciji so pred kratkim dali na trg novo zdravilo proti varozi, imenovano apivar. Spomladi in pozimi 1992/93 so opravili več poskusnih raziskav v 74 panjih. Zaradi primerjalne študije z apistanom so v omenjenih 74 panjih uporabili apivar v različnih koncentracijah, med njimi tudi 500 mg koncentracijo amitraza, ki se je nedavno v komercialni obliki pojavila na tržišču, kot tudi apistan, ki je že preizkušeno in znano zdravilo. V panj so obesili trakove apivarja (oz. apistana, zaradi primerjalne študije), in sicer med 3. in 4. satnico in med 7. in 8. satnico, torej po dva trakova na panj. V panju so jih pustili šest tednov. Statistična analiza je pokazala, da se učinkovitost apistana oz. api-

varja ne razlikujeta občutno; odstopanja se gibljejo v okviru 1 %. Pri obeh zdravilih je bila učinkovitost zdravljenja več kot 99-odstotna. Pri nobenem od obeh zdravil se niso pojavili nobeni stranski negativni učinki. Apivar je zasnovan na podlagi aktivnega delovanja amitraza, njegovo delovanje pa poznamo že več kot 20 let kot učinkovito akaricidno in insekticidno sredstvo. Aktivni princip amitraza je podlaga za številna znana sredstva za zatiranje zajedavcev na sadnem drevju ali tudi pri sesalcih, kot npr. ovcah, kozah, govedu, psih itd. Amitraz deluje kot akaricid in pri čebeli npr. omrtviči zajedavce, ti pa potem zaradi svoje težnosti padejo s čebele. Pri raziskavah z amitra-

zom so veliko pozornosti namenili toksičnosti sredstva. Največja dovoljena doza amitraza, ki so jo čebele še prenesle brez posledic, je bila 5 g tega sredstva na panj.

Poglavitne ugotovitve raziskav z apivarjem v koncentraciji 500 mg so:

- v panj vstavimo dva trakova apivarja in ju tam pustimo 42 dni;

- učinkovitost zdravljenja je 99-odstotna, tako pozimi kot spomladi je skoraj povsem enaka;

- zdravljenje in učinkovitost sta v celoti zelo podobna zdravljenju z apistanom;

- zdravilo ni nevarno za čebele in ga v omenjeni koncentraciji lahko uporabljamo brez vsakršnega tveganja. Nizko toksičnost

amitraza, ki je poglavitna sestavina apivarja, so preizkusili na čebelah. Izkazalo se je, da panji prenesejo tudi petkrat večjo dozo zdravila od priporočljive, ne da bi se pokazali kakšni negativni učinki. Nizka toksičnost amitraza ne vpliva na reprodukcijsko funkcijo čebel v panju. Amitraz ni teratogen in nima mutagenih in klastogenih lastnosti.

Apivar je torej dobro alternativno zdravilo za zdravljenje varoze, posebno še, ker akaricidnost v znanih sredstvih (fluvalinat) proti varozi ni več dovolj učinkovita.

Apivar je zdravilo in ga lahko dobimo samo na recept.

Po reviji La Santé de l'Abeille, št. 148 - 149, priredil F. Jamnik.

Izkušnje naših čebelarjev

KLOPICA PRED ČEBELNJAKOM

MARJAN DEBELAK

Da je klopica pred čebelnjakom pomembna sestavina čebelarjenja, sem bil prepričan že v študentskih letih pred štirimi desetletji, ko sem pred naš domači čebelnjak "postavil" klopico. Čudil sem se, da tega ni storil že oče, saj je bil tako izkušen kot vnet čebelar. Vendar je bilo tedaj že več kot jasno, da so klopice, po prepričanju večine čebelarjev, nepotrebna in preživela stvar. Takoj ko sem klopico postavil v prijetnem zatišnem kotičku ob čebelnjaku, z dobrim pogledom na dogajanja pred panji, jo je sprejel in pogosto uporabljal tudi oče. Sam pa si od tedaj čebelarjenja brez take klopice niti misliti ne morem več.

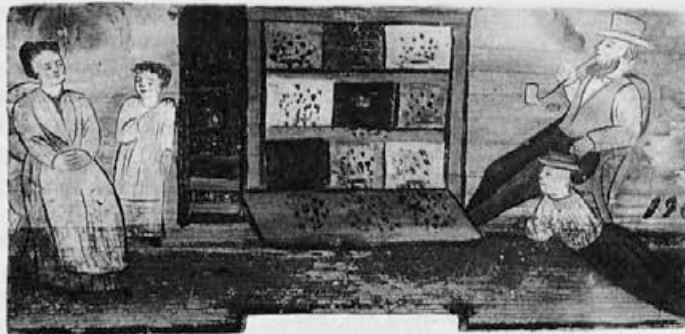
NASTANEK OPAZOVALNE KLOPICE

Vrnimo se v čas, ko opazovalna klopica ni bila izjema, temveč pravilo pri slovenskem čebelarjenju. Tedaj so naši dedje - skoraj ni sporočil, da bi čebelarile tudi naše babice - čebelarili v panjih z nepremičnim satjem in jih zlagali v čebelnjake. Čebelarjevo poglavitno opravilo je bilo tedaj oprezanje za roji, ogrebanje rojev ter odvzemanje medu in voska, povečini s podiranjem odvečnih družin, manj pa s spodrezovanjem.

Ljubezen do čebel se prenaša iz roda v rod in jo je čutiti tudi na klopici pred čebelnjakom. Stari oče Anton Debelak z Bleda z vnukom Boštjanom. (Foto: Marjan Debelak.)

Posnetek panjske končnice prikazuje čebelarjevo družino meščanskega rodu pri druženju s čebelami pred domačim čebelnjakom. (H. Kropelj: Poslikane panjske končnice, MZ 1990.)

Prvi roji s starimi maticami pogosto res počakajo do večera ali celo naslednjega dne, da jih čebelar lahko najde v gosti krošnji drevesa, če roja ni videl izleteti iz panja. Drugače pa je z naslednjimi roji z mladimi maticami, saj ti praviloma počakajo na bližnjem drevesu le kakšno uro, nato pa odletijo. Taki roji so bili zvečine izgubljeni, če čebelarja med rojenjem ni bilo v bližini.

Tako smo pri prvem razlogu za klopico. Čebelar - naš ded - je bil v obdobju rojenja doma na klopici pred čebelnjakom, saj ni bil neumen, da bi cel dan postavil okoli čebelnjaka. Oprezal je za roji, kakšnega tudi ujel v vršo, druge pa z lovilno vrečo na drogu snemal z visokih vej, z nižjih pa ogrebal kar v panju.

Drugi razlog za nekdanje postavljanje klopic pred čebelnjake je bil čas, v katerem se ljudem ni tako mudilo in jim ni bilo žal trenutkov, da so lahko posedeli sami s seboj in s svojimi ljubljenkami. Res imamo Slovenci še danes čebele raje kot kateri koli drug narod na svetu. Zato pri nas čebelarjenje zaradi gospodarskih razlogov ne more propasti. Na splošno pa za to nagnjenje ne želimo žrtvovati nobene romantične minute. Seveda, v pogovorih med čebelarji smo še vedno pripravljene ure in ure razpredati o (svojem) čebelarjenju. Toda to ni tisto!

RAZLOGI ZA KLOPICO, KI VELJAJO ŠE DANES

Preostane nam, da naštejemo še nekaj razlogov za klopico, ne glede na minule dni. Lahko nam je samo žal, da teh razlogov ne upoštevamo dovolj v obdobju sodobnega čebelarjenja. Vse pa lahko v prihodnosti popravimo.

Tu mislim predvsem na opazovanje čebel pred čebelnjakom. Z natančnim in naučenim opazovanjem čebel zremo namreč skoraj vse o čebelji družini, ne da bi zato morali odpirati panje in pregledovati posamezne sate. Seveda moramo na podlagi teh ugotovitev včasih tudi kaj postoriti za naše čebele in vstati s klopice.

Sedanje na klopici pred čebelnjakom pa

Ujeli so moje bogastvo ino veselje.

Posnetek uvodne slike iz knjige Petra Dajnka "Čebelarstvo" iz leta 1831 - praoblika slovenskega čebelnjaka in čebelar pri opazovanju čebel s klopice. Krona prikaza je originalni podnapis: "Čebele so moje bogastvo in veselje."

Slika na panjski končnici prikazuje način našega prvotnega čebelarjenja, pri katerem je imela klopica pred čebelnjakom pomembno vlogo. (G. Makarovič: Poslikane panjske končnice, MK 1962.)

Posnetek Lakmayerjevega čebelnjaka, župnika pri Št. Joštu nad Vrhniko. (F. Lekmayer: "Umni čebelar", Družba sv. Mohorja, 1907.) Tudi s te slike odseva velika ljubezen in spoštovanje našega človeka do čebel, saj si je, med drugim, napisal na panje: "Pridnosti, varčnosti učite se od nas, da mil počitek čakal bo vasi!"

je za čebelarja lahko tudi nenavadno koristno, to pa nima nobene zveze s sanjarjenjem in nadzorom čebel. V blaženi samoti, obdani s šumenjem čebel in panjskimi vonjavami ter vonjavami prašičih se čebel, se spočijemo in poduhovimo. V takšnih razmerah pa se poveča tudi naša ustvarjalnost, in to ne le glede čebelarjenja.

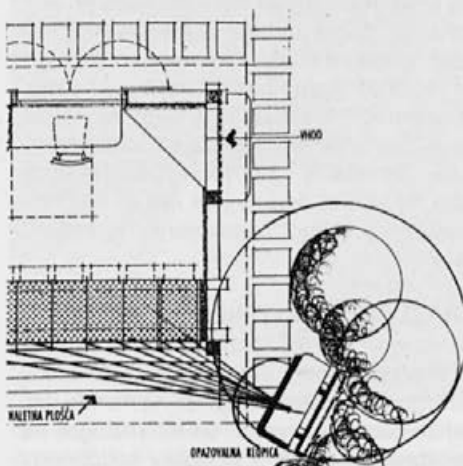
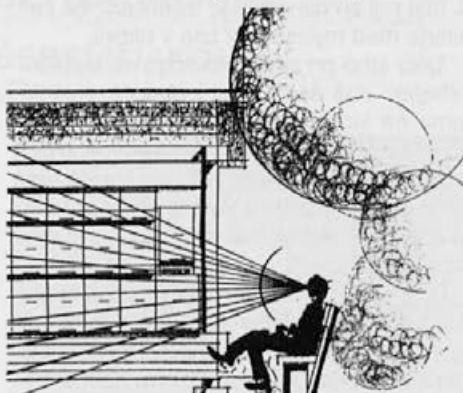
KAKŠNA NAJ BO KLOPICA?

Čebelarjeva klopica pred čebelnjakom torej le ni za staro šaro, čeprav danes neradi ogrebamo roje in se nam tako mudi. Ne odlašajmo s postavitvijo, če je še nima! Saj je tako preprosta. Narejena naj bo iz lesa. Trdo naj bo zasidrana v zemljo. Z naslonjalom, povsem blizu naletne deske, ob strani čebelnjaka, da smo čim bliže čebel. Hrbtno stran imejmo zastrto pred pogledi, vetrom in zaletavanjem čebel. Pre-

nosljivi stoli, naslanjači in klopi so le zasilna in neustrezna rešitev, saj nam mora biti klopica ob čebelnjaku takoj in vedno na voljo.

S klopice vidimo in ugotovimo:

- moč čebelje družine - kako izletavajo, koliko čebel je pred žrelom;
- imajo zalego - nosijo obnožino in vodo iz napajalnika;
- nimajo zalege - skoraj ne nosijo obnožine in vode;
- hudo so obolele za varozo - varoje na čebelah, mrtve varoje na bradi, iz panja prihajajo mlade čebele s pohabljenimi krili;
- imajo poapnelo zalego - poapnela zalega na bradi;
- pomanjkanje hrane (lakota) - ovojnice ličink na bradi, čebele klavrno izletavajo, lažijo in umirajo od lakote;
- dobra paša - močno izletavanje v določeno smer, vračajo se težke, pred vsto-

Del pročelja in tlorisa čebelnjaka s klopico (risba: Marjan Debelak).

pom v panj počivajo, ventilirajo na bradi, diši po medu;

– kaj nabirajo - cvetlično pašo spremlja donos obnožine, barva in velikost obnožine kaže, kakšne cvetlice obiskujejo, s paše na mani prihajajo brez obnožine;

– ropanje - čebele na bradi se spopadajo v vrtečih se klobčičih;

– v rojnem razpoloženju - na bradi so pokrovci celic izleženih trotoev, donos obnožine je manjši, prisedanje čebel pred žrelom itd.

Z užitkom pa lahko s klopice opazujemo tudi:

– rojenje in vračanje brezmatičnih rojev,
– prašenje mladice,
– močno pašo,
– množično vračanje čebel v panj pred nevihto.

In še nešteto drugih veselih in dramatičnih dogodkov, ki smo jim priča, če del našega čebelarjenja preselimo na klopico pred čebelnjakom.

KAJ POGREŠA ČEBELAR ZAČETNIK?

A. RIBARIČ - Velenje

Mlad čebelar pogreša pregled dela posameznih faz v posameznem mesecu. To so posamezni posegi v panje in ukrepi, ki jih več ali manj opravi vsak, ki ljubiteljsko ali pridobitno vzreja pridno muho čebelo. O tem je napisane že veliko literature ali pa jo še bo. Naj navedem samo zbirko nasvetov "Čebelarjeva opravila" g. Marjana Debelaka. Ta lepo in nazorno opisuje vsa opravila v panju(ih), v čebelnjaku in okoli njega. Opisuje! Takšni, kot smo (čebelarji), preberemo, si kaj zapomnimo, več ali manj pa nam uide in spet smo skoraj na začetku. Stari mački že iz izkušenj večletnega dela vedo, kako se posameznim rečem streže. Z uspehom se radi pohvalijo, o neuspehih naj zgodovina molči. To nekateri (ne vsi) radi prenesejo na mlade in jih nekako zviška pokarajo, če pri delu niso uspešni. Za nameček navadno sledi še lekcija z opozorilom, to in to ni bilo prav, če bi tako kot jaz, bi... itd.

Po stažu sem mlad čebelar. Poln teorije. S težavo sem jo preverjal in uporabljal v praksi. Kot vemo, je teorija eno, praksa in izkušnje drugo, oboje pa znanost. Od prvega dne, ko sem kupil en (1) panj z družino, sem si vestno zapisoval vsa opravila in posege, ki sem jih opravil. Celo več. Zapisoval sem tudi vreme, temperaturo, prevožene kilometre in čas, ki sem ga porabil za druga opravila. Po petih letih sem pristal pri šestih (6) AŽ panjih in treh (3) petsatih prašičkih ter z debelim kupom zapiskov. Za moje ljubiteljsko delo s čebelami je to dovolj velik zaloga. V delu sem užival, srečeval sem se z vsemi dogodki, ki jih čebelar lahko doživi s svojimi čebelami. Resnici na ljubo, v svojem čebelnjaku nisem doživel le poroda.

Če skušam odgovoriti na naslovno vprašanje, mlad čebelar najbolj pogreša strnjeno preglednico vseh opravil in del, ki si sledijo v enem koledarskem letu. Ta naj bo statistično urejena, pregledna in vsakemu razumljiva. Brez dolgoveznih besedil, po možnosti preprosta in že na prvi pogled jasna,

tako da ne bi zamenjavali posameznih opravil.

Sam sem pogrešal takšen pregled posameznih opravil, posameznih posegov v panj(e). Iz podatkov, ki sem jih zbiral pet let, sem izločil leto 1994. Urejene zapise sem prenesel v posamezne tabele. Tako sem dobil celoten pregled aktivnosti v koledarskem letu, pregled pa odgovarja na vprašanja, koliko posegov v panj je bilo ob katerem času, kolikšna je bila poraba sladkorja za dražilno krmljenje in prezimovanje, kolikokrat in kdaj obiskovati čebeljak (dnevi, meseci), koliko kilometrov sem prevozil, koliko denarja sem porabil in koliko zaslužil.

Tabele sem pokazal izkušenim čebelarjem v naši družini. Vsi so menili, da je zamisel vredno objaviti v Slovenskem čebelarju. Nekateri stari mački so pošteno pripomnili, da so opazili posamezna opravila, na katera sami pozabijo. Bile so tudi objektivne pripombe: (desni stolpec spodaj pod tabelo 2), na primer 1. okence "Naseljena nova družina", 4. okence "Združena ali formirana družina".

Pripomba je upravičena. Fotokopirni stroj preprosto ni ločil podobnih barv, v originalu pa sta barvi različni. Nekdo pa je v šaljivem tonu z grenkim priokusom pripomnil, da sosedova krava...

Z objavo gradiva želim pomagati mladim čebelarjem, da bi čimbolj uspešno premagali začetne težave.

Uspešnost poslovanja

Na različnih srečanjih čebelarji radi potarnamo, da se čebelarjenje ne izplača in za vse najdemo objektivne razlage (bolezen, draga zdravila, drag sladkor, slaba prodaja medu, med je prepoceni itd.), kljub temu pa čebelarimo vsi. Ko namreč doživiš čudoviti svet čebel, te ta dobesedno zasvoji: vendar ne za vsako ceno! Iz svojih lastnih izkušenj vem, da so največji tarnavci največji materialisti. Iz podatkov, ki jih imam, je razvidno uspešno ali neuspešno poslovanje.

Tabela 1

Iz nje razberemo, kdaj je dobro začeti dražilno krmljenje s pogačo in sladkorno raztopino, pa tudi,

kolikšna je poraba sladkorja in ob katerem času dodajamo raztopino.

DOHRANJEVANJE – DRAŽILNO KRMLENJE																		
TEKOČINA 1:1 leto 1994																		
Tabela 1																		
Št. panja	Datum	13.3.	20.3.	1.4.	11.4.	24.4.	12.5.	13.5.	16.5.	4.6.	16.6.	7.7.	12.7.	14.7.	17.7.	l tekoč.	kg sladk.	kg pogače
1	medišče	0.5	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	0.3	-	-	-	-	-	-	2
	plodišče	-	-	-	1.8	2	1	-	-	-	-	2	-	1	1	8.8	5.9	-
2	medišče	0.5	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.7
	plodišče	-	-	-	2	-	2	-	1	-	1	2	2	1	2	13	8.7	-
3	medišče	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	plodišče	-	-	-	2	1	1	-	-	1	2	-	1	0.8	8.9	5.9	-	
4	medišče	0.5	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	1.2	-	-	-	1	-	-	3.9
	plodišče	-	-	-	2	2	1	-	1	2	-	-	0.6	9.6	6.4	-	-	
5	medišče	0.7	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1.9
	plodišče	-	-	-	1	1	0.5	-	0.5	-	1	2	2	1	2	11	8.6	-
6	medišče	0.5	0.6	0.6	-	-	-	-	-	-	1.1	-	-	1	-	-	-	3.8
	plodišče	-	-	1	1	1	-	-	-	1	0.9	2	2	2	2	10.9	7.3	-
Σ	l-kg	-	-	-	7.8	8	6.5	1	2.5	2	4	9.9	6	6	8.5	62.2	41.5	-
Σ	kg pog.	27	3	3	-	-	-	-	-	-	0.3	2.3	-	-	2	-	-	13.3

POSAMEZNE AKTIVNOSTI																					
V LETU 1994																					
Tabela 2																					
Št. panja	Datum	3.2.	28.3.	16.4.	24.4.	29.4.	12.5.	13.5.	21.5.	28.5.	1.6.	16.6.	26.6.	5.7.	11.7.	14.7.	1.9.	akt. plod	akt. med.	OPOMBA	
1	medišče				G	G		G	E						E			5			
	plodišče	A	B	C	D	H						A	A	A	A		A	10			
2	medišče									C	E					E			3		13.5. združim z druž. iz panja št. 6
	plodišče	A	B	C	D	H	A	I	A			A	A	A	A		A	13			24.4. nas. nova druž. iz 5-athoga prišoka št. 6
3	medišče				G					G	E					E			4		
	plodišče				F		A		A			A	A	A	A		A	8			
4	medišče				G	G					E					E			5		5.7. v medišču z mlado mat. nared novo družino
	plodišče	A	B	C	D	H				A		A	A	A	A			12			
5	medišče				G	G										E			3		
	plodišče	A	B	C	D	H				A		A	A	A	A		A	11			
6	medišče													F			A		2		13.5. družino zdru. v panj št. 2. 16.6. nas. v plod rez. dr.
	plodišče	A	B	C	D	H	A	I				F	A	A	A		A	12			
Σ AKTIVNOST	medišče				4	2				3	4			2		5	2		22		5.7. v med. nas. dr.
	plodišče	5	5	5	6	5	4	2	2	2		6	6	6	6		6	66			
LE-GEN-DA	A	pregled										F G H I	naseljena nova družina iz plod. v med. polno zalog odstranjeno Bayvarol ploščico združene ali formir. družine					V vse panje dam 17.7. plošč. Bay. iz panjev jh vza. 23.8.94 - 28.3. očistim v vseh panjih podnoce			
	B	vložena pl. Bayvarol																			
	C	prerazpored satarja																			
	D	pregled - zunan. in sl. tekoč.																			
	E	najprijetnejše opravilo TOČIM!																			

Tabela 2

Opisane so posamezne aktivnosti v panjih. Naj vas ne moti 3. februar. Vreme je bilo tri dni kot naračeno, temperatura 17° C. Pregledam in ocenim količino hrane, ocenim obsežnost gnezda, vendar se ga ne dotaknem.

(Ostale tabele (5) žal zaradi pomanjkanja prostora ne moremo objaviti, so pa na voljo pri avtorju - Uredništvu.)

<i>Prihodki:</i>		
pridelan med	110 kg,	
od tega:		
prodan med	80 kg	
podarjen med	30 kg	
<hr/>		
Skupaj	110 kg	

Podarjen med računam kot prodan.
Med prodajam po 400 SIT za kilogram. Skupni prihodek je torej 44.000 SIT.

<i>Odhodki:</i>		
Nakup sladkorja cena sl. kg/SIT		Skupaj SIT
<hr/>		
156 kg	86	13.416 SIT

<i>Preostali odhodki:</i>			
Naziv	Enota	Cena/kos-lit.	Skupaj SIT
<hr/>			
pl. kad	kos	1500	1500
bavyvarol	kos	600	600
popr. panja	kos	2000	2000
les za panj	kos	2000	2000
satnice	kos	4000	4000
bencin avt.	1/22.4	64.1	1436
bencin mot.	1/9.6	64.1	615
olje	1/0.5	800	400
<hr/>			
Skupaj SIT			12.551

Delo in čas:

Čebelnjak sem obiskal osemkrat, v njem pa sem se zadržal po eno uro. Če uro računam po 5 DEM, seveda v tolarški protivrednosti, to zneso 5.840 SIT. Dodam naj še, da sredstev, kupljenih v prejšnjih letih, nisem obračunal, prav tako nisem upošteval amortizacije.

Rekapitulacija:

Naziv	Skupaj SIT
<hr/>	
Prihodki	44.000
Vsi odhodki	25.967
Vrednost dela	5.840
<hr/>	
Dobiček ob koncu leta 1994	12.193 SIT

Odgovor je jasan. V tem primeru so bili donosni štirje panji. Povprečen donos je bil 27.5 kg na panj (zanemarim približno 1.5 kg medu iz panja št. 5 - glej tabelo št. 2).

Tako si sam izračunam rentabilnost svojega čebelarstva. Realno sliko stanja bo dalo seveda večletno povprečje. Kljub temu leto 1994 ni bilo slabo.

Zgodovina slovenskega čebelarstva

PRVO SLOVENSKO ČEBELARSKO DRUŠTVO

Nadaljevanje

PAVEL ZALETEL

Preiskovalna komisija je že 5. junija pisno pozvala Jakoba Neboisa, naj ji takoj pošlje podrobne podatke o novi bratovščini. Toda benficiat se za to ni zmenil. Tudi na prvi poziv, da se mora določenega dne osebno zglasiti pri preiskovalni komisiji, se ni odzval. Šele ko so mu zagrozili s prisilno privedbo, je prišel na zaslišanje. Zaslišanja prvih štirih so bila tajna, to je za zaprtimi vrati, Neboisa pa so zasliševali javno. Sodnik mu je po eni strani očital nepokorščino do oblasti, ker ni pisno odgovoril niti se ni

takoj javil na prvi poziv. Po drugi strani pa mu je očital sumljivo razpolaganje z denarjem, prejetim od članov bratovščine, ki niti ni bila prijavljena pri oblasteh. Javno zaslišanje in očitki zaradi denarja so še kako prizadeli Neboisa. Ker je komisija že končala svoje delo, je naročila Neboisu, da mora poročilo o delovanju ali nedelovanju bratovščine "takoj" pisno poslati okrožnemu uradu za Gorenjsko.

Okrožni urad je na podlagi govoric, poročil kamenske, blejske in radovljiške gos-

poske ter preiskovalne komisije 28. junija poslal deželnemu glavarstvu vojvodine Kranjske naslednji dopis:

"Preslavno c. kr. deželno glavarstvo vojvodine Kranjske!

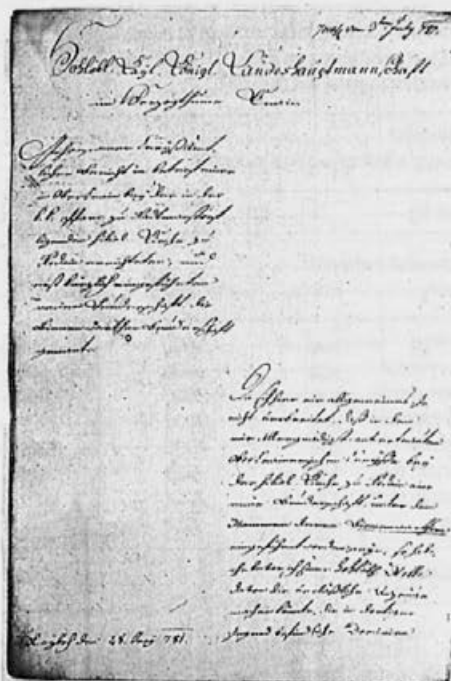
Pokorno poročilo okrožnega urada v zadevi šele pred kratkim ustanovljene bratovščine, imenovane čebelarska bratovščina, nastale pri podružnični cerkvi radovljiške župnije v Rodinah na Gorenjskem.

Ker se tukaj širijo govorice, da je bila v gorenjskem okrožju, ki mi je premilostno dano v upravljanje, pri podružnični cerkvi v Rodinah ustanovljena bratovščina z imenom čebelarska, sem se moral, preden sem preslavnemu uradu o tem mogel poslati zanesljivo naznanilo, pri tamkajšnjih gospodvih, kot so Kamen, Radovljica in Bled, o tem pozanimati in ta so mi poslala pisna poročila: ali 1. tako imenovana čebelarska bratovščina resnično obstaja in 2. kje, na kakšen način in na čigavo pobudo ter od kdaj je ustanovljena.

Tu priložena poročila gospostev bodo preslavnemu uradu bolje predočila, da so te govorice resnične, tako, da tako imenovana čebelarska bratovščina od nedelje po veliki noči resnično obstaja pri podružnični cerkvi sv. Klementa v Rodinah in je bila ustanovljena z nekaterimi duhovnimi slovestnostmi, kot so javna procesija ob prižganih svečah in streljanju z možnarji in zatem maša z izpostavljenim najsvetejšim potem, ko je bilo po izjavah tretjega in četrtega zaslišanca na gospodstvu Radovljica to s prižnico ljudstvu javno naznanjeno in je bilo objavljeno knezoškofovo dovoljenje.

Ni pa bilo omenjenim gospostvom lahko ugotavljati, ali se je to knezoškofovo dovoljenje nanašalo le na žegnanjsko mašo in procesijo ali tudi na samo bratovščino, upoštevaje katerih pravil je bilo pri tem naloženo, kolikšno naj bi bilo število že vključenih članov obeh spolov in koliko denarja znese od običajne članarine 18 oziroma 7 kr., tudi kdo ta denar hrani in zakaj se troši; poleg vsega tega se je poskrbelo, da je bil tamkajšnji župnik Nebois o vsem tem že 5. tega iztekajočega se meseca pisno povprašan in ker nas ta doslej še ni počastil z nikakršnim odgovorom zato je ni mogoče drugače, kot da se zadeva pokorno naznani preslavnemu uradu, da

bi ta lahko posegel po potrebnih ukrepih in izdal ukaze za vbodoče. Sam se pri tem pokorno priporočam milosti preslavnega c. kr. deželnega glavarstva vojvodine Kranjske. pokorni Franc pl. Apfalter"

Naslovna stran prijave deželnemu glavarstvu

Beneficiat Nebois je 20. junija poslal okrožnemu glavarstvu zahtevano poročilo in se v njem tudi pritožil zaradi grobega zaslisevanja. Poročilo je dodal seznam čebelarjev in drugih dobrotnikov, ki so letno prispevali po 18 kr., seznam dobrotnikov, ki so prispevali po 7 kr., ter seznam dohodkov in izdatkov bratovščine. Poleg je priložil še pisno izjavo blejskega beneficiata Basslerja.

Toda Neboisovo poročilo in seznam ter Basslerjevo izjavo je okrožni urad dobil šele 3. julija. Še isti dan, to je 3. julija, je okrožni urad poslal Neboisovo poročilo in Basslerjevo izjavo deželnemu glavarstvu.

Nenavadno Neboisovo poročilo se glasi: "Blagoslavni c. kr. okrožni urad

Blagoslavni c. kr. okrožni urad je 11. junija zahteval seznam včlanjenih in novoustanovljeno čebelarsko bratovščino in po-

ročilo: 1. na čigav ukaz, 2. kje ima ta bratovščina svoj sedež, 3. kakšni so denarni prispevki, 4. koliko oseb ima bratovščina.

V skladu s tem pokorno pošiljam le tiste liste, na katere sem beležil za lastno uporabo in za izkaz prostovoljnih prispevkov, tako da ne najdem nobenega razloga, zakaj bi sestavil oba seznama pobožnih, od katerih samih je odvisna višina prostovoljnega prispevka, nadalje pokorno odgovarjam na 1. da tu ni bila ustanovljena nobena bratovščina, tudi sam nisem nič takega zaprosil, še manj je bil za ustanovitev bratovščine kdaj izdan kakšen ukaz, potrdilo ali osnutek, zato mi je to v taki obliki povsem neznano. Le za izpostavitve najsvetejšega pri bogoslužju na 1. nedeljo po veliki noči so tukajšnje soseske zaprosile gospoda ordinarija; pri tem so želele za zadostno razsvetljavo, tudi za nekatere maše med letom, plačati letni prostovoljni prispevek, kot se to vidi iz priloge. Iz tega je moč pod 2. sklepati, da ti pobožni dobrotniki nimajo svojega sedeža ali zbirališča, saj nihče ni obvezen plačati prispevka in vsakdo se svobodno odloči za 7 ali 18 kr. za cerkev; in to se pod 3. porabi za sveto mašo. Predvsem pa je bila s tem mišljena okrepitev neke vrste tukajšnji javnosti tako potrebne dušne ustanove in vkolikor bi se v blagajni pojavili viški bi ti šli v javni sklad za ustanovno mašo. Kot 4. število vpisanih dobrotnikov izkazujeta priložena seznama. V tej družbi ni nihče pravi predstojnik, čeprav sem sam nekakšen zbiratelj in tudi blagajni imam v varstvu. Ob tem naj navedem še duhovna gospoda Sigmunda Auerspergerja in Antona Muleja, ki sem ju pritegnil, da bi odvrnil vsak sum, kot svoja zaupnika in hkrati varuha ključa blagajne.

Blagoslavni c. kr. okrožni urad bo takoj lahko milostno uvidel, da takšne napačne navedbe in navidezne obtožbe mojih tožiteljev merijo le na to, da bi spodkopali prevzvišene odredbe izdane v namen prosvetljevanja ljudi, organiziranih po župnijah, ter Tudi nisem pozabil priložiti spiska o prejemkih in izdatkih in navesti točno stanje v blagajni. Nekaj pa me pri tem boli, da so me za povsem nedolžno početje trije preiskovalni komisarji vpričo vseh tako obdelovali, ter da se bodo imena dobrotnikov, ki niso ničesar

zagrešili, marveč izkazali le svojo dobrosrčnost, vlačila po sodišču in da so se te dobrodelnosti v postopku preizkave razglasile za kriminalno početje. Takšne vneme v tej deželi v kakšni preiskavi še zlepa ni bilo opaziti, pa četudi bi šlo za tisočake. Moja čast in dobro ime sta zelo občutljiva in imel bi razloge pritožiti se pri oblasteh nad pretiranimi postopki preizkovalnih komisarjev, a hočem vse to obdržati le v svoji duši. Vse to prepuščam visokemu uradu na vpogled in se sam priporočam za milost.

Blagoslavnega c. kr. okrožnega urada.
prav pokorni
Jakob Nebois
Rodine, 20. junija 1781"

Izjava blejskega beneficiata Basslerja pa je vse prej kot ponižno sporočilo glavarstvu:

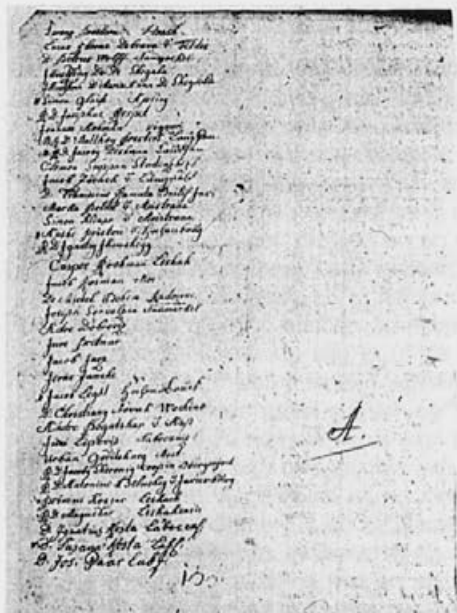
"Spodaj podpisani izjavljam v prid resnice, da sem letos, to je 1781. leta prvo nedeljo po veliki noči med svojo pridigo prisotnemu nabito polnemu avditoriju v Rodinah po predhodnem opozorilu in na zahtevo duhovnega gospoda Jakoba Neboisa, tamkajšnjega kurata, jasno in razločno s prižniko povedal, da smo naše zborovanje napačno, nejasno in prav gotovo zdravemu razumu neprimerno imenovali čebelarska bratovščina, čeprav v bistvu ni sama nič drugega kot bratovščina; ker je kot take nismo prijavili nobeni oblasti, tudi zanjo nimamo nobene bule niti dovoljenja, ne kakršnih koli odpustkov, ne neke določene molitve ali siceršnjih dolžnosti, vse kar imamo je edino to, da smemo z milostnim dovoljenjem urada ljubljanskega ordinariata na današnji dan izvršiti slovesno bogoslužje pred izpostavljenim najsvetejšim poleg pridige. Smemo torej naše svobodne in prostovoljne prispevke za osvetlitev te tako revne cerkve in vključitev v tako potrebno ustanovo pravzaprav v resnici razumeti zgolj kot prostovoljno obveznost, po domače, v deželnem jeziku, podpora tukajšnji cerkvi in njenemu ubožnemu beneficiju. Vse to sem med svojo pridigo zagotovo in še bolj obširno ljudem jasno in razločno povedal, kot se pri tem sklicujem na ves prisotni avditorij. Toliko lahko pri svoji duhovniški časti v prid resnice potrdim s svojim lastnoročnim podpisom in pečatom.

Antonij Bassler
beneficiat na Bledu
Datum Bled, 20. junija 1781"

Vsebina obeh izjav je prepletanje zani-kanj in potrditev, da bratovščina je oziroma da je ni. Torej bratovščine ni, ampak je. Basslerjeve izjave več ali manj držijo. Resnično je na belo nedeljo zanimal obstoj čebelar-ske bratovščine. Toda, res je tudi to, da jo je teden dni pred tem z istega mesta - s prižnice objavil beneficiat Nebois.

Basslerjeva izjava, "da smo naše zboro-vanje napačno, nejasno in zdravemu razu-mu neprimerno imenovali čebelarska bra-tovščina, čeprav v bistvu ni sama nič dru-gega kot bratovščina...", pove marsikaj. Med drugim je to potrditev, da je čebelar-ska bratovščina res obstajala. Trditev, da "ni sama nič drugega kot bratovščina; ker je kot take nismo prijavili nobeni oblasti, tudi zanjo nimamo nobenega dovoljenja", pa je

Seznam čebelarjev in drugih dobrotnikov, ki so pla-čali po 18 kr. na leto

priznanje, da je bil tudi sam med ustano-vitelji. Česa? Čebelarske bratovščine. Bra-tovščine, ki ji je treba zdaj na hitro zame-njati smisel oz. namen obstoja. Kaj naj bi oziroma kaj so s tem dosegli organizatorji bratovščine? Nič. Prav nič. Miselnost, da bo vse urejeno, če bodo "breme" vsega te-ga obesili na versko skupnost rodinske cerkve, je bilo v celoti zgrešeno. Oblast je pri vsaki bratovščini zanimalo predvsem to, ali bratovščina je ali je ni, ne pa, kdo jo je ustanovil. Šele nato, s čim se ukvarja. Če se je cerkvena bratovščina ukvarjala tudi z denarjem, in to brez vednosti oblastnih or-ganov, je bila po hitrem postopku ukinjena, denar pa zaplenjen. In prav v to obliko bra-tovščine so z vsvo vnemo silili organizatorji rodinske čebelarske bratovščine. Konec je moral biti zato vsakomur znan.

Nadaljevanje prihodnjic

Kmetijski nasveti za čebelarje bodo na Radiu Slovenija 27.12.1995, 16.1.1996, 30.1. in 13.2.1996.

Dr. Alešu Gregorcju čestitamo za opravljeni doktorat na Veterinarski fakulteti v Ljubljani s področja čebeljih boleznih.

Uredništvo SČ

ČZS in Uredništvo SČ

TEHNOLOŠKE LASTNOSTI MATIC GLEDE NA NJIHOVO STAROST

STANE SAJEVEC

Za izhodiščno primerjavo smo vzeli triletno matice. Čebelje družine z dveletnimi maticami so porabile za 25 odstotkov manj zalog zimske hrane, zgodaj spomladi so vzrejale za 10 odstotkov več zalege, pred nastopom glavne čebelje paše so imele za 15 odstotkov več čebel in zalege, ob koncu čebelarke sezone pa so pridelale za 21 odstotkov več medu.

Čebelje družine z enoletnimi maticami so porabile za 29 odstotkov manj zimskih zalog hrane, zgodaj spomladi so zalege za 103 odstotke več zalege, pred nastopom glavne čebelje paše so vzrejale za 37 odstotkov več zalege in imele za 18 odstotkov več čebel, ob koncu čebelarke sezone pa so pridelale za 42 odstotkov več medu. To so rezultati poskusov, ki jih je Boris Mitrev izvedel na poskusno-primerjalni postaji za čebelarstvo pri Sofiji v Bolgariji (vir 1, stran 353, in vir 2, stran 351).

Čebelje družine, ki so prezimovale:

- s triletnimi maticami, so izgubile do 10 odstotkov svojih matic;
- z dveletnimi maticami, so izgubile do 2,9 odstotka svojih matic;
- z enoletnimi maticami, so zgubile od 0,1 do 0,2 odstotka svojih matic.

To so rezultati primerjav, nastalih na Visoki kmetijski šoli pri Kijevu v Ukrajini. Viri: 1, stran 353, in 3, str. 78.

Spomladanski začetek zaleganja matic glede na starost matic:

- Čebelje matice, stare tri leta, so spomladi začele zalegati 17 dni prej kot enoletne matice.

- Čebelje matice, stare dve leti, so začele zalegati 10 dni prej kot enoletne matice.

Ta bio-tehnološka lastnost je zelo pomembna, saj v pridobitnih čebeljih družinah lahko načrtujemo razmnoževalno energijo čebeljih družin za čim bolj ugoden čas za

razvoj družine, tako da so čebele pripravljene za nastopajočo pašo.

Pri vzreji matic in trovov iz družin s triletno matico lahko splošni razvoj prehitimo za 17 dni, to je skoraj za eno celo generacijo čebel.

- Svojo vrednost pa imajo tudi zgodnje matice, izležene v tem letu, zlasti v pridobitnih čebeljih družinah, da o zmanjševanju rojilnega nagona v teh čebeljih družinah niti ne govorimo. Vir: 3, str. 78.

Jesenski razvoj zalege glede na starost čebeljih matic v pridobitnih družinah:

Za izhodišče so uporabili triletno matice.

- Čebelje družine z dveletnimi maticami imajo pozno poleti in jeseni za 15 odstotkov več zalege.

- Čebelje družine z enoletnimi maticami imajo v primerjavi s triletnimi maticami celo do 40 odstotkov več zalege. Vir: 2, str. 384.

Tudi čas zaleganja je jeseni daljši. Ta biotehnološka lastnost je gotovo vredna pozornosti, vendar zahteva poseben razmislek o čebelarjevih posegih "po kresi, ko se dan obesi", torej tedaj, ko mora čebelar začeti razmišljati o prihodnji čebelarski sezoni, zlasti, če želi biti v svoji pridobitni dejavnosti uspešnejši.

Kako se navedene api-tehnološke lastnosti čebel-matic glede na njihovo starost kažejo v lastnostih čebeljih družin, je dr. Helmut Forster razčlenil leta 1971 v svoji doktorski disertaciji.

Delovni čas pri opravljanju čebeljih družin so skrajšali na podlagi nekaterih bioloških pridobitnih lastnosti čebeljih družin in njihovih izhodišč, in sicer:

1. V čebeljih družinah z enoletnimi maticami redkokdaj prevlada rojilni nagon.

2. Čebelje družine, ki imajo v panju dovolj prostora za vzrejo zalege, zoritev medu in odlaganje medu, rojijo manj kot

TABELARNI PREGLED

**Tehnološke lastnosti pridobitnih čebeljih družin glede na starost čebeljih matic:
Izhodišče za primerjave so bile triletno čebelje matice**

Tehnološka lastnost, ki je bila primerjana:	triletno matice:	dveletne matice:	enoletne matice:	Vir:
1. Pri prezimovanju so izgubile matic	do 10 %	do 2,9 %	od 0,1 do 0,2 %	1) str.353 3) str. 78
2. Porabile manj zaloge zimske krme kot čebelje družine s triletnimi maticami		do 25 %	do 29 %	1) str. 353 2) str. 351
3. Zgodaj spomladi so več zalegale čebel-delavk napram čebeljim družinam s triletnimi maticami		do 10 % več	do 103 % več	1) str. 353
4. Zgodaj spomladi so pričele zalegati prej	do 17 dni	do 10 dni	ohranile bio-energ.	3) str. 78
5. Pred nastopom glavne čebelje paše so imele več zalege - čebel - delavk:		za 15 %	za 37 %	1) str. 353 2) str. 351
6. Pred nastopom glavne čebelje paše so imele več čebel-delavk		za 15 %	za 18 %	1) str. 353 2) str. 351
7. Ob koncu čebelarke sezone so pridelale več medu		za 21 %	za 42 %	1) str. 353 2) str. 352
8. V poznem poletju in zgodnji jeseni so imele več zalege čebel - delavk:		za 15 %	za 40 %	2) str. 384

Preglednico po cit. virih sestavil: Stane Sajevec, Piramida 1, 62000 Maribor

družine, ki so v panjih utesnjene (sprva so čebelarili v dveh nakladah Zanderjevega panja z 42 x 22 cm velikimi satniki, potem pa so začeli čebelariti v treh nakladah).

3. Srednje živalne (močne) čebelje družine rojijo manj kot slabiči ali zelo živalne (močne) čebelje družine (to spoznanje je koristno za čebelarje s povprečnim znanjem in zmožnostmi).

Ta spoznanja so jim tudi omogočila, da so brez večjih težav prilagodili in poenostavili način čebelarjenja pri zatiranju rojilnega nagona (AŽ panj!). Zato so pri čebelarjenju s kranjicami lahko opustili 2., 4., 5., 7. in 8. pregled čebeljih družin med sezono in tako

prihranili precej časa. Veliko skrb pa so namenili pregledu čebeljih družin pred začetkom krmljenja za jesensko obnovo družin in njihovo zazimitev.

Viri:

1. Pčelarska enciklopedija, več avtorjev, Sofija 1971; NOLIT, Beograd 1977.

2. Ljuben Ivanov Radojev: Kalendarski pčelarski priručnik, Sofija 1978, NOLIT, Beograd 1984.

4. dr. Helmut Forster, doktorska disertacija z naslovom "Arbeitsanalyse eines Haupterwerbs-Ime-reiberbetriebes...", 1971, predložena deželnemu čebelarskemu inštitutu Stuttgart-Hohenheim v ZRN.

Stane Sajevec

POPRAVKI

V članku "Prvo slovensko čebelarsko društvo" Čebelar št. 12/95 je na strani 339 v enajsti vrstici v levem stolpcu ponagajal tiskarski škrat. *Pravilno je - Baslerju je verjetno tudi svetoval...* Na strani 341 pa je v 21 vrstici pravilno - **Zato bi omenjena deželjska sodnija...** Na koncu istega odstavka pa manjkajo V predzadnjem stavku pa je *pravilno Lavričev Andrej* in ne Andrej Lavrič.

Iz društvenega življenja

SREČANJE V KRANJSKI GORI

Čebelarica družina Kranjska Gora je v začetku novembra letos pripravila srečanje vseh predsednikov čebelarskih družin Čebelarskega društva Radovljica. Na ta način naj bi čebelarje bolj seznanili s problematiko varoze in nevarnostmi, ki v obliki tujih pasem in križancev grozijo naši čebeli - kranjci.

Najprej je predsednik Čebelarske družine Kranjska Gora Fanc Kraševac pozdravil vse navzoče in tudi predsednika Čebelarskega društva Radovljica Severina Golmajerja. Nato smo se lotili predvidenih tem.

1. Izkušnje zdravljenja varoze v Gornji Savski dolini in kako naprej (poročevalec - Franc Kraševac)

Na območju Čebelarske družine Kranjska Gora varoa ni povzročila skoraj nikakršne škode. Ker je naše čebele dosegla bolj pozno, smo bili nanjo že opozorjeni, zato smo se lahko pripravili na obrambo. Zavedali smo se, da kemična sredstva niso dolgoročna rešitev, zato smo se poleti 1995 dogovorili, da bomo vsi čebelarji Čebelarske družine Kranjska Gora začeli uporabljati mravljinčno kislino. Informacije o ugotovljenih ostankih kemičnih sredstev v vosku ter pojavu odpornosti varoe na fluvialinat so pravilnost naše odločitve samo potrdile.

Z diapozitivni smo prikazali značilnosti zajedavca varoe, zlasti njegov razvoj v primerjavi z razvojem čebelje družine, in tako opozorili na poglobitve prvine boja proti varoi. Septembra smo nato vsi čebelarji naše družine vstavili v panje protivarozne plošče, ki jih izdeluje g. Ferdo Herlec. Pri tem smo

samo pri enem čebelarju opazili negativne ali ne navadne odzive čebel. Nato smo izvedli tudi kontrolno štetje varoj in opazili njihovo pospešeno odpadanje.

Kontrola stopnje napadenosti je ena najpomembnejših prvin v boju proti varoi nasploh. To je nekakšen barometer, ki nam kaže stanje oziroma približno število varoj v panju, le-to pa nam narekuje konkretne ukrepe. Tako kontrolno naj bi izvajal vsak čebelar. Če jo bomo izvajali dosledno, bomo prihodnjo sezono morda še dodatno ukrepali (izrezovanje trotovine, odstranitev slabičev itd). Vsekakor bo tak boj proti varoi bolj zapleten, kot je bil s kemičnimi sredstvi, nagrada za to pa bodo neoporečen vosek in drugi čebelji pridelki. Zelo pa je pomembno tudi to, da varoa ni odporna na mravljinčno kislino.

Prikazali smo vse potrebne priprave za zdravljenje varoe (kontrolni podstavek, vzorce pivnikov, povečevalno steklo, zaščitne rokavice, mravljinčno kislino).

Prikazali smo tudi vzorec dozatorja za mravljinčno kislino, tako da ta počasi izhlapeva (85-odstotna mravljinčna kislina po navedbah v tuji literaturi izhlapeva približno 10 dni). Omenjeni dozator je iz Švice prinesel urednik Slovenskega čebelarja prof. Janez Mihelič.

Vsekakor je nujna dejavnejša vključitev pristojnih v zdravljenje varoze. Široko uporabo mravljinčne kisline naj zato obdelajo pristojne strokovne službe (veterinarji?), čebelarjem pa naj posredujejo točna navodila. Vsi namreč vemo, kako pomembno je določiti pravo koncentracijo oz. dozo mrav-

Vodstvo Čebelarskega društva Radovljica na srečanju v Kranjski Gori. Foto: Milan Meglič

VAROA – KONTROLA
Meglič – Gozd Martuljek

število varoj – 3 dnevno odpadle = 350 v panju – 6 dnevno odpadle = 700 po Pfefferleju 30 dnevno = 3.500	PANJ ŠT.		
	1	2	3
1. 10. 1995 vstavljeni testni okvirčki			
8. 10. 1995 naravni osip varoe	3	1	7
8. 10. 1995 dodana mravljična kislina			
10. 10. 1995 kontrola odpadlih varoj	6	2	10
20. 10. 1995 kontrolno štetje odpadlih varoj	1	4	4

Kontrolno štetje sta opravila Kraševac in Meglič.

lijne kisline glede na tip panja, moč družine, zunanjo temperaturo itd. Končno pa mora nekdo zagotoviti tudi pravo mravljinčno kislino.

2. Apimondia 1995 (poročevalec - Milan Meglič)

O letošnjem čebelarjem kongresu v Lozani v Švici so poročali udeleženci in prikazali tudi vzorce medov iz različnih dežel.

Ob ogledu diapozitivov slovenskega razstavnega prostora je bilo očitno, da nekdanji monopolisti pri trženju čebeljih pridelkov domačega izvora izgubljajo vodilno vlogo in da na trg čedalje bolj pogumno vstopajo slovenski čebelarji sami.

Ob tej priložnosti je bilo izraženo tudi obžalovanje, zakaj v slovenskem razstavnem prostoru ni bila predstavljena Slovenija tudi kot domovina kranjske sivke - škoda! Morda je bila s tem zamujena enkratna priložnost za vnovčno rojstvo kranjske sivke.

3. Čebela BUCKFAST - menih in čebela

Ogledali smo si videokaseto, ki prikazuje življenjsko pot menih Adama. Omenjeni menih je z neštetimi križanji vzgojil čebolo buckfast. Videokaseta zelo zanimivo prikazuje tudi življenje čebel ter način čebelarjenja brata Adama in njegovih privrženecv. Čeprav videokaseta traja kar 90 minut, so vsi čebelarji, kljub razlagi v nemškem jeziku, z zanimanjem sledili iskanju najboljše čebele, ki je brata Adama vodilo tudi v daljno Afriko, v Tanzanijo in na pobočja najvišje gore v Afriki - na Kilimandžaro. Po koncu predvajanja videokasete je M. Meglič predstavil še kratek komentar in osebne vtise ob obisku samostana Buckfast v Angliji oktobra 1995, rekoč, da zelo spoštuje življenjsko delo brata Adama, vendar ne vidi nobene potrebe po morebitni naselitvi čebele buckfast v slovenskem prostoru.

Ob srečanju smo pripravili tudi razstavo embalaže za med in pripomočkov za zdravljenje varoze z mravljično kislino. Foto: Milan Meglič

4. APIS MELLIFERA CARNICA - kranjska sivka (poročevalec - Janez Gregori)

Kot čebelar in biolog je Janez Gregori ob lepih diapozitivih predstavil značilnosti kranjske in poudaril, da jo cenijo po vsem svetu. Čeprav ji danes nekateri očitajo pretirano rojnost, je prepričan, da bomo z načrtovano odbiro kranjske čebele pri njej utrdili lastnosti, potrebne za današnji čas. To bomo dosegli s temeljitim strokovnim delom, kranjska pa bo na ta način ohranila prvo mesto med čebelimi pasmami v Srednji Evropi in tudi drugod.

Nato je pojasnil pojav partenogeneze in težavnost kontroliranega dedovanja pri čebelah. Poudaril je nevarnost laičnega razmišljanja o čebelarjenju z drugimi pasmami čebel ali križanci v Sloveniji, saj nam ta dolgoročno lahko prinese le velikanško in nepopravljivo škodo za našo čebelo - kranjsko sivko.

Čeprav smo srečanje pripravili in na svojo pobudo, smo skušali zadevo predstaviti strokovno. Veseli bomo, če bomo podobno srečanje lahko pripravili tudi v prihodnje.

*Čebelarstva družina Kranjska Gora
Milan Meglič*

KMETIJSKI SEJEM 1995 V GORNJI RADGONI

V Gornji Radgoni je bil od 26. avgusta do 3. septembra letos 33. mednarodni kmetijski sejem. Odprl ga je predsednik naše države Milan Kučan. Obiskali so ga tudi predsednik državnega zbora Jožef Školč, kmetijski minister dr. Jože Osterc in komisar Evropske unije za kmetijstvo dr. Franz Tischler. Ta je slovenske gospodarstvenike

v hali št. 6. Številne obiskovalce je pozdravil predsednik Zveze čebelarških društev Gornja Radgona Anton Novak. Veselilo nas je, da smo na sejmu videli tudi predsednika Zveze čebelarških društev Slovenije inž. Marjana Skoka ter urednika Slovenskega čebelarja prof. Janeza Miheliča. Zbor čebelarjev je obiskal tudi predstavnik ministrs-

Zbrane čebelarje je nagovoril tudi predstavnik Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano inž. Viktor Krek.

seznanil s kmetijstvom v Evropski uniji. Povedal je tudi svoje mnenje o možnostih slovenskega kmetijstva v Uniji.

Obiskovalcev se je na sejmu kar trlo, saj si ga je ogledalo približno 150.000 ljudi.

Sicer pa so na sejmu predstavili zlasti kmetijske stroje, kmetijske pridelke ter živino. Razstavljala so tako naša kot tudi tuja podjetja. Različne čebelarške izdelke je razstavljala tudi Medex, mogoče pa je bilo kupiti tudi mlade matice.

Kakor na vsakem sejmu v Gornji Radgoni doslej, smo na njem tudi letos sodelovali čebelarji. Prišli smo iz vseh krajev Slovenije. Zbrali smo se 27. avgusta dopoldne

tva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano g. Krek, seveda pa se ga je udeležil tudi direktor Medexa Aleš Mižigoj.

Zbor sta vodila dr. Janez Pokljukan in Pavel Zdešar. Čebelarje sta seznanila z gozdnim medenjem in z njunim odličnim izvajanjem smo bili zadovoljni. O gozdnem medenju smo namreč zvedeli marsikaj, česar do zdaj še nismo vedeli.

Predavateljema se za njun trud še enkrat iskreno zahvaljujemo. Vsi čebelarji bomo tako lahko še bolj izrabili gozdne paše, zlasti pa medenje smreke in jelke, saj ta med tudi najlažje prodamo.

Anton Novak

IZLET ČEBELARŠKEGA DRUŠTVA LITJA

Čebelarško društvo Litija je v svojem letnem programu poleg skrbi za strokovno izobraževanje članov, nakupa sladkorja za krmljenje čebel predvidelo tudi družabni izlet za člane in njihove zakonce.

Izlet so organizirali predsednik društva Ivo Pilih, tajnik Janez Izlakar in blagajnik Marjan Weillgoni.

V soboto, 26. avgusta, se nas je zbralo 48 udeležencev izleta. Z avtobusom smo se odpeljali do

Predstrug v Dobropolju. Tam se nam je pridružil Tone Fabjan, znani čebelar, ki slovi po svojih zdravilih iz čebeljih pridelkov. Vodil nas je skozi Dobropoljsko dolino, mimo Žvirč do vasi Seč pri Polomu, kjer ima svoj čebeljak. Že po poti smo videli, da je ta del Slovenije med Malo goro in Kočevskim Rogom čist in neokrnjen. Na njegovem domu sta nas pričakala in nam zaželela dobrodošlico tudi žena in sin.

Ker je bil dan sončen, nas je č. Fabjan povabil v svojo predavalnico v naravi. Po sedli smo po klopih na jasi ob hrastovem gozdu.

Seznanil nas je s svojim načinom čiščenja, izdelavo zdravil na podlagi medu, pesnega soka in cvetnega prahu ter zlasti poudaril, da pri oridelavi ne uporablja nobenih kemičnih gnojil in konzervansov. Prevzelo nas je njegovo razmišljanje o kozmičnih silah, ki vplivajo na naše življenje na Zemlji. S svojim prijetnim predavanjem nam je poleg dvoma obogatil ta sobotni dan. Medtem pa nam je njegova žena pripravila presenečenje. Na pogrneni mizi ob čebelnjaku je bilo različno pecivo iz medu ter napitki. Poskusili smo tudi med v satju ter pesni sok z medom.

V prijetnem pogovoru z gostitelji nam je čas hitro minil. Dan se je že prevesil v zgodnje popoldne. Gospod predsednik se je gostiteljema zahvalil za prisrčen sprejem in gostiljstvo.

Odpeljali smo se proti kočevju do gostišče Tušek v Ložinah, kjer smo nas že čakali s kosilom.

Od tam smo se odpeljali do grabišča pod Krenom v Kočevskem Rogu. Vračali smo se mirno do Žemberka, Muljave in Krančne Gorice. Proti večeru smo se ustavili še v gostišču Grofija v Viru pri Stični. Ob narezku in kavici smo klepetali do noči.

Domov smo se vrnili prijetno razpoloženi in zadovoljni.

Udeleženci izleta se zahvaljujemo organizatorjem in gostiteljem za lep sobotni izlet.

Lojze Kavčič

PREGLEDI ZIMSKIH ČEBELJIH MRTVIC

Največjo pozornost morajo zdravstvenemu stanju svojih čebel nameniti čebelarji s prevoznimi čebelnjaki, prodajalci čebel in vzrejevalci matic. Omenjena čebelarstva imajo več možnosti za prenos nekaterih čebeljih bolezni, zato morajo zagotoviti prevoz in prodajo zdravih čebel. Iz vseh omenjenih čebelarstev pošiljajo vzorce **zimskih čebeljih mrtvic v pregled na pršičavost in nosestavost**. Na stojšču s približno 30 čebeljimi družinami vzamemo vzorec s 100 čebeljimi mrtvicami, nabranimi pred panji, na panjskih bradah ali teh ob čistilnih izletih čebel. S stojšča z več kot 30 čebeljimi družinami vzamemo vzorec z 200 čebeljimi mrtvicami. Vzorce zimskih mrtvic je treba prek najbližjega veterinarskega zavoda poslati v pristojni laboratorij **do 31. marca leta 1996**.

Cene laboratorijskih storitev so enotne v vseh laboratorijih Veterinarskega zavoda Slovenije:

Preiskava vzorca mrtvic do 30 čebeljih družin na nosestavost in pršičavost	3.400,00 SIT
Preiskava vzorca mrtvic do 30 čebeljih družin na nosestavost	1.300,00 SIT
Preiskava vzorca mrtvic do 30 čebeljih družin na pršičavost	2.500,00 SIT
Preiskava na boleznih zalege	3.100,00 SIT
Preiskava skupnega vzorca drobirja do 30 čebeljih družin	3.100,00 SIT
Preiskava testnega papirja na varozo	850,00 SIT

Veterinarski zavod Slovenije
Mag. Mira Jenko-Rogelj

HUDE IN LEPE SANJE ČEBELARJA JAKE ČEBELNARJEV JOŽA

Dvorana gasilskega društva je bila zasedena do zadnjega kotička. Kot se temu reč, nabito polna. Nekaj poslušalcev predavanja je stalo celo na hodniku in skozi odprta vrata vleklo na ušesa govornikove besede. Ta je kričal, govoril skoraj šepetaje, rotil, grozil... O čem je govoril? Jaka dolgo ni vedel. Kratko malo ni razumel. Vse je bilo nekam zamegljeno, nerazložno. Nekje v daljavi. Toda počasi je zaznal besede. Res nekam medlo, toda stalno. Huda gniloba. Huda gniloba. Huda gniloba... Predavatelj je končal. Buren aplavz in dvorana se

je začela prazniti. Jaka, ki je sedel v zadnji vrsti, je obsedel in gledal, kako so vrata počasi požirala poslušalce. Nenadoma je bil v dvorani sam. Stoli, tabla, mize in - Jaka. Kdaj je vstal in zapustil dvorano, ni vedel. Stal je na dvorišču. Na nekem tujem, neznanem dvorišču. Čebelarji, sami znani, so stali v vrsti. Vsak je držal več ali manj voska v polivinilasti vrečki ali celo v vreči od umetnega gnojila. Pred vhodnimi vrati na dvorišču je stal avto, starejši moški pa je prav tedaj odpiral zadnja vrata. Počasi je iz avta potegnil veliko tehniko in jo po-

stavil na dva stola. Začel je sprejemati vosek. Vzel je vosek vsakogar kdor ga je prinesel, ga stresal na tehtnico in kar na oko ocenil njegovo kakovost. S kalkulatorjem je zračunal čisto težo voska in plačilo za izdelavo satnic. Težo satnic in znesek plačila je napisal na listič papirja in ga izročil čebelarju. Delo mu je šlo hitro od rok. Jaka, ki je stal blizu tehtnice (sam ni imel voska), je skoraj izbulil oči. Videl je lepljivo snov, ki se je držala tehtnice, voska, rok sprejemalca voska, lističev z zapisom teže in zneska... Povsod sama lepljiva snov. Povsod. Prešinilo ga je: "To je huda gniloba." Ko pa je začel menjalec deliti satnice in pobirati denar, se je Jaki zavrtelo. Tega, da je na tehtnico, zamazano od voska, polagal večje ali manjše količine satnic in nato posamezne odvezemal ali dodajal, Jaka ni prenesel več. Satnice, ki so jih čebelarji kupili, so bile polne sluzi. Ni več zdržal. Začel je kričati: "Lumpi, barabe, podleži. Vse nam boste uničili. Ali se zavedate, s čim se sploh igrate? Vsi ste enaki. Se zavedate, kaj delate? Z odgovedovanjem marsičemu in s trdim delom smo si to ustvarili. Vi pa nam boste vse to uničili. Samo za denar in vaše osebne koristi vam gre. Vse drugo vam ni nič mar. Podleži! Lumpi! Barabe!" Jaka je kričal in kričal. Hotel je vpiti še glasneje, toda zmanjkalo mu je glasu. Le nekaj je še grrgal.

Moški, visok kot gora, ki je do tedaj mirno stal poleg njega, ga je zgrabil z obema rokama za ramena in ga močno stresel. Jaka je od nekod zaslišal glas: "Prenehaj že enkrat, če..." Tresenje se je nadaljevalo. Tam nekje iz daljave je k Jaki prihajal glas in se mu je vedno bolj približeval. Na koncu je slišal glas že tik ob svojih ušesih: "Jaka. Jaka. Zbudi se že enkrat." Odprl je oči. Ves preznojen se je zazrl v Nežo, ki se je sklanjala nad njim in ga kar grobo stresala. Še ves omotičen od sna je poslušal ženo: "Jaka! Pusti to prekleto politiko že enkrat na miru. Vsaj ponoči, če ne zdržiš podnevi. Kaj se sploh živciraš? Njih tam gori to sploh ne gane, če si taki, kot si ti, še tako žrejo živce. Zase so že dobro poskrbeli. Pa še za svoje otroke. Za vse pa tako ni denarja pri tako slabem gospodarjenju."

Jaka jo je gledal z napol budnimi očmi. Počasi je rekel: "Baba, prenehaj že enkrat. Saj mi ne roje po glavi misli o politiki, ampak le o zdravju čebel." Nejevoljno se je obrnil na drugo stran, in čeprav je bil popolnoma preznojen, je takoj znova zaspal...

Veliko šolsko dvorišče je bilo skoraj prazno. Tam pri vhodnih vratih je stala skupina ljudi. Sami čebelarji. Toda prihajali so novi in novi. Vsi so imeli s seboj vosek. Nekateri so ga imeli cele velike rumene pogače - hlebce. Jaka si je mislil: "Kot sir, le da je bolj rumen." Drugi so imeli le nekaj kilogramov stopljenih voščin. Na dvorišče so pripeljali trije avtomobili. Osební in dva kombija. Skoraj hkrati so izstopili iz škode fant, star kakih 20 let, iz kombijev pa gospa in gospod. Verjetno člani družine.

Pozdravili so čebelarje. Gospod je odprl zadnja vrata svojega kombija. V njem je bil tako velik zaboj, da je zapolnil skoraj celotno prostornino zadnjega dela. Zaboj je bil navzven in navznoter obit s pločevino. Postavil si je zložljivo mizico, jo pokril s polivinilastim prtom in nanjo postavil tehtnico. Na tehtnico je namestil veliko nizko škatlo. Potem si je privezal predpasnik in namestil rokavice za enkratno uporabo. Jaka se je vprašal: "Zakaj neki vse to?" Fant si je obesil za vrat kalkulator, okoli pasu pa si je namestil veliko listnico. Tako, kot jo imajo prodajalci avtobusnih mesečnih nalepk, le da je bila veliko večja. Tudi gospa je odprla svoj kombi. V njem je bilo veliko večjih in manjših kartonskih škattel. Začeli so zamenjavati vosek za satnice. Gospod je od prvega čebelarja sprejel vosek, ga stresal na tehtnico, ugotovil kakovost, ga stehtal in stresel v zaboj v kombiju. Težo voščin je povedal precej glasno, tako da sta ga dobro slišala menjalec voska in fant. Ta je takoj zračunal težo čistega voska in težo satnic, ki naj bi jih zanj dobil čebelar. Čebelarja je še vprašal, ali bo za satnice doplačal, kolikor jih bo dobil več, ali naj mu odvečni vosek obračuna. Satnice namreč dajejo samo v polnih škattah, to je po 10, 20, 50 ali 100, ne pa tudi posameznih. Ko je prvi čebelar plačeval za delo satnic, mu je gospa na rob kombija že naložila ustrezno število škattel s satnicami in se čebelarju zahvalila za zamenjavo. Delo je potekalo tako hitro, da je še zadnji čebelar dobil svoje satnice, preden si je Jaka dobro opomogel od začudenja. Gospod je pospravil tehtnico v kombi, zložil je mizico, si odvezal predpasnik in snel rokavice, vse skupaj pa vrgel v zaboj. Gospa je prinesla steklenico in gospodu ter fantu nalila na roke nekaj tekočine. "To je verjetno voda", si je mislil Jaka. Toda zmotil se je. Zadišalo je po razkužilu. Jaka je zmajal z glavo. "Glej si no, glej. Na vse mislijo." Stopil je h gospe in ji ves vzhičen rekel: "Gospa, to ste vse tako lepo uredili. Ne vem, kako bi vam to povedal! Kar kušnil bi vas. Se kar vidi, da ste tudi sami čebelarka. Če bi vsi in povsod..." Tedaj je od nekod nekaj priletelo in Jako z vso silo lopnilo po licu. V hipu je izginilo šolsko dvorišče s čebelarji in avtomobili vred. Bil je buden bolj kot zvečer, ko je odšel spat. Nad njim se je sklanjala Neža in kričala, da je bilo joj. "Kaj, dedec stari? Tuje babe ti gredo po glavi. Kaj pa jaz? Za delo sem dobra, a? Ti bom že pokazala. Ja, gospa, kar kušnil bi vas. Figo jo boš. Da veš. Premlatim tebe in tvojo gospo, da bosta imela oba preveč, ne samo dovolj. Vstani že enkrat, lenoba. Krave mukajo v hlevu, ti pa še v snu preganjaš babe."

Več Jaka ni slišal. Kdaj se je oblekel in obul, sam ni vedel. Ko je stal pri hlevskih vratih, si je potisnil klobuk bolj nazaj in zamrmral: "Kaj vse sem sploh moral blebetati v sanjah? Ampak danes le vem, da se tudi s satnicami lahko prenaša huda gniloba čebelje zalege, pa naj mi flančajo kar koli hočejo."

JANEZ DANČ

Letos je v 85. letu starosti umrl Janez Danč iz Prosenjakovcev. Po poklicu je bil čevljar. Čebelariti je začel že v mladih letih, tako da je z več kot 50 družinami v AŽ panjih čebelaril več kot 50 let. Ker je dolga leta bolehal, je čebelaril na domu in več kot 30 let vodil opazovalno postajo, svoja opažanja pa je objavljajal tudi v Slovenskem čebelarju.

Bil je član ČD Murska Sobota, leta 1966 pa soustanovitelj ČD Prosenjakovci in več let njen predsednik. Vedno je rad pomagal, predvsem z nasveti mlajšim čebelarjem. Pri njem so okoliški čebelarji vedno dobili tudi roje. Za svoje dolgoletno delo v čebelarstvu je prejel odličja Anton Janša III., II. in I. stopnje.

Od njega smo se na prosenjakovskem pokopališču poslovili tudi s praporom ZČD Murska Sobota.

Čebelarstva družina Prosenjakovci

ZOLTAN SREJŠ

Aprila letos smo se poslovili od našega člana Zoltana Srejša iz Ivanovcev. Zoltan je bil rojen 1918 na Kukeču.

Še v obdobju zaposlitve v Škofji Loki sta si z ženo zgradila svoj dom v Ivanovcih. Po upokojitvi sta se preselila nazaj v domači kraj in Zoltan se je takoj lotil čebelarjenja. Čebelaril je z več kot 60 AŽ panji v lepo urejenem in vzdrževanem čebeljaku. Član ČD Prosenjakovci je bil polnih 16 let. Za svoje delo je prejel odličje Anton Janša III. stopnje. Na bedeničko pokopališče v Kančevcih smo ga pospremili tudi z društvenim praporom.

Čebelarstva družina Prosenjakovci

MARTIN JANČIČ

Člani čebelarstva družine Vojnik smo se oktobra letos na pokopališču v Vojniku s praporom zadnjič poslovili od dolgoletnega čebelarja Martina Jančiča. Rodil se je oktobra 1914 v Blagovni, po poklicu pa je bil vlakovodja. Čebelariti je začel leta 1946 in se takoj včlanil tudi v čebelarstvo družino. Tako kot na drugih področjih, je bil zelo delaven tudi v čebelarstvu družini. Sicer pa je skrbel za svoje čebele, si zgradil stanovanjsko hišo, ob domu v Šmarjeti pa je tudi kmetoval. Za svoja prizadevanja je prejel tudi odličje Anton Janša III. stopnje. Pred leti je čebelarstvu družini pomagal z večjim finančnim prispevkom pri nakupu čebelarstva prapora.

Čeprav Martina ni več med nami, bo v naši čebelarstvu družini ostal spomin nanj.

Čebelarstva družina Vojnik

ALOJZ MOLARI

Nepričakovano nas je aprila letos zapustil predsednik našega čebelarstva društva Alojz Molari. Rojen je bil leta 1934 pod planino Ljubno ob Savinji. Skupaj s starši se je po drugi svetovni vojni preselil na Koroško in se že kot mlad fant zaposlil pri tamkajšnjem gozdnem gospodarstvu. Pozneje je bil zaposlen v topilnici Rudnika Mežica. Zaradi težavnih delovnih razmer je zbolel in postal invalid II. kategorije.

Ob prostem času se je ukvarjal predvsem z lovstvom, ker pa je bil zelo navezan na naravo, si je leta 1966 priskrbel tudi prve AŽ panje. Dve leti pozneje se je včlanil v Čebelarstvo društvo Žerjav, v njej pa je bil ves čas zelo dejaven. Med drugim je bil član upravnega odbora, član disciplinskega razsodišča, referent za zdravstveno varstvo če-

bel, na koncu pa tudi predsednik društva. Za svoje nesebično delo in napredno čebelarjenje je prejel tudi odličji Anton Janša III. in II. stopnje.

Čebelarji Čebelarskega društva Žerjav smo mu hvaležni za njegovo delo in prispevek k napredku društva.

Vedno boš ostal v našem spominu kot pokončen in delaven mož, ki se je nesebično razdaljal za čebelarstvo. V spomin ti posvečamo odlomek iz Dunajskih sonetov Josipa Stritarja.

Oj ne! - Miru željan sem, ne prepira zavist me vodi in sovraštvo mene; častil bi rod, ljubiti strast me žene, v moža se radostno oko mi upira.

Kjer morem, jaz spoštujem rad visoko; pokažite med sabo mi junaka, odkrijem se, priklonim mu globoko.

Pokažite med sabo mi - DeaKa - oh, radosten možu poljubim roko, in oda bo potem mi pesem vsaka.

Josip Stritar

ČD - Žerjav - dne: 22.11.1995

ALOJZ KOLAR

Marca letos je umrl naš dolgoletni zaslužni član Alojz Kolar. Rodil se je leta 1927 v Kotljah pod Uršljo goro. Ker je svojo mladost preživel v naravi in ob delu na polju, se je odločil za šolanje na nižji kmetijski šoli, nadaljeval pa ga je na srednji veterinarski šoli in veterinarski fakulteti v Zagrebu. Po uspešnem študiju se je zaposlil na veterinarski postaji na Prevaljah, zadnjih devet let pred upokojitvijo pa je opravljal službo veterinarskega inšpektorja.

Ker je vse svoje življenje živel v naravi, je v njej vzljubil tudi čebele. Tako se je po upokojitvi odločil, da bo čebelar. Vključil se je v Čebelarsko društvo Ravne in postal član upravnega odbora, pozneje pa tudi predsednik nadzornega odbora društva. Kot strokovnjak je veliko prispeval k napredku čebelarstva in zlasti svetoval pri zdravljenju čebeljih bolezni. Sodeloval je pri pripravi almanahov ob 70- in 80-letnici društva. Ko smo se člani uredniškega odbora konec februarja zbrali za pripravo almanaha, niti nismo, da Lojzeta ob njegovem izidu ne bo več med nami.

Za požrtvovalno delo v društvu je prejel

odličje Anton Janša III. in II. stopnje.

Naj mu bo teh nekaj vrstic v spomin in zahvalo za vse njegovo prizadevanje v društvu in za napredek čebelarstva. Vedno se ga bomo radi spominjali.

Čebelarsko društvo
Ravne na Koroškem

MATIJA ŠKRJANEC

Komaj mesec dni je minilo, odkar smo se poslovili od našega praporščaka in ustanovnega člana, že smo se poslovili tudi od našega drugega ustanovnega člana Matije.

Čebelariti je začel pred dvaintridesetimi leti. S petnajstimi družinami v AŽ panjih je čebelaril vse dotlej, dokler ga pomanjkanje časa in bolezen nista prisilila zmanjšati čebelarstvo le na nekaj AŽ panjev.

S svojo mirnostjo je bil živa prisposoda mirne in krotke kranjske sivke in tako je tudi vplival na preostale člane naše čebelarske družine.

Vsem nam je bil dober prijatelj in ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

Čebelarska družina Komenda-Moste

JOŽE TEPORŠIČ

Konec avgusta lani smo se na pokopališču v Otočcu poslovili od dolgoletnega aktivnega člana našega društva Jožeta Teporšiča. Številni čebelarji in prijatelji smo se od njega poslovili z društvenim praporom.

Pokojni Jože je bil eden najstarejših članov in vzoren čebelar v našem društvu. Čebelariti je začel leta 1932, ko je bil star 12 let, in to v družini, v kateri ni bilo čebelarske tradicije. Svoje znanje in ugotovitve o čebelah je uspešno prenašal na manj izkušene čebelarje in s svojo očetovsko ljubeznijo zanje navdušil in usposobil za čebelarjenje tudi svojega sina, tako da je vzoren naslednik njegovega čebelarstva.

Za svoje aktivno delo v društvenih komisijah in odborih ter pri razvoju čebelarstva je prejel odličji Anton Janša III. in II. stopnje. Člani ČD Novo mesto ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarsko društvo Novo mesto

MARJAN KOLMAN

Avgusta letos smo se raški čebelarji poslovili od komaj 35-letnega člana naše čebelarske družine Marjana Kolmana.

Komaj dve leti je bil član naše družine, kljub temu pa smo ga vsi poznali, saj je bil v našem kraju odličen mesar. Po napornem delu se je želel razvedriti, zato ni čudno, da si je omislil čebele. Začel je z dvema AŽ panjema in prepričani smo bili, da bo to število kmalu povečal, saj nismo slutili, da je njegovo zdravje načela zahrbtna bolezen.

Od nas je odšel veliko prezgodaj, kajti upali smo, da bomo tudi po njegovi zaslugi pomladili naše vrste.

Ohranili ga bomo v prijaznem spominu.

ČD Rače

JANEZ RATAJ

Konec minulega leta je umrl eden najstarejših članov našega društva Janez Rataj iz Mačkovca pri Novem mestu.

Kot mlad kmečki fant je začel čebelariti pred 62 leti, in to brez čebelarskega znanja in tradicije. Marljivost drobne čebelice mu je bila vzor pri delu, zato je iz nekaj kranjčev kmalu ustvaril vzorno čebelarstvo. S čebeljimi družinami in svojim znanjem je pomagal marsikateremu mlademu čebelarju, da je postal uspešen čebelar. Za svoje dejavno delo v odborih in komisijah društva je prejel odličje Anton Janša III. stopnje.

Na zadnjo pot smo ga čebelarji Čebelarskega društva Novo mesto spremili z družinskimi praporom. Od njega so se s svojim praporom poslovili tudi čebelarji Čebelarskega društva Krka.

Čebelarji ga bomo ohranili v prijaznem spominu.

Čebelarsko društvo Novo mesto

JOŽE BLAŽON

V Planini smo se septembra letos poslovili od našega dolgoletnega člana Jožeta Blažona.

Rodil se je leta 1911. Ko je bil star 6 let, je dobil v dar od starega očeta par čebeljih panjev. Od tedaj je pridna živalca, kakor jo pogosto imenujejo, stalno pri hiši. Delal je doma na kmetiji. Ves utrujen se je odpočil pri čebe-

lah. "Kakšna paša je bila včasih", je rad povedal. Tudi sam jih je nekajkrat peljal z volovsko vprego na pašo, na kostanj na Barje in na ajdo na Kras.

Ko so mu pojenjale moči za težavno opravilo, se mu je misel poglobila. Ob pridnem delu čebel in njihovi nenehni glasbi mu je spomin uhajal v različna obdobja njegovega življenja. Odstirale so se mu megle časa, v mislih pa je bil vedno pri svojih čebelah. V njegovem srcu in duši je bilo veliko hvaležnosti do pridnih čebel, dobrih ljudi in Stvarnika.

Naj mu bo lahka domača zemlja.

Čebelarsko društvo Postojna

MARA ŠTRUBELJ

Novica, da je ugasnilo življenje naše prijateljice in čebelarke Mare Štrubelj, nas je vse pretresla. Kadar se poslavljamo od prijateljice, se v nas naseli topa bolečina, saj smo izgubili človeka, ki nam je bogatil in osrečeval življenje.

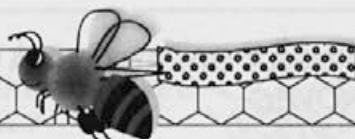
Rodila se je pred 73-imi leti v Šmarju - Sapu v kmečki družini. Kmalu je odšla v svet in se poročila v Grosuplje. Leta 1959 je mož Jaka po svojem stricu podedoval dva panja čebel. Istega leta pa je spoznala tudi čebelarko Zofijo Janko in ta jo je navdušila za čebelarjenje. Z ljubeznijo in vztrajnostjo je število čebel povečala na dvajset družin. Zanje sta z možem postavila lep čebeljak na Dolenjskem. Leta 1960 je postala članica našega društva. Bila je tudi ena izmed njegovih ustanoviteljev. Z velikim veseljem se je udeleževala naših srečanj, se izobraževala in spremljala novosti v čebelarjenju. Vedno je sodelovala na naših sestankih, na občnih zborih.

Ko so čebelarji gradili svoj čebelarski dom na Spodnjem Blatu, sta jim oba z možem veliko pomagala z nasveti, s prostovoljnimi delom, pa tudi gmotno. Pozneje je bila več let članica upravnega odbora, zadnja leta pa članica častnega razsodišča. Kot dobra in marljiva čebelarka je prejela tudi odličje Anton Janša tretje in druge stopnje.

Grosupeljski čebelarji se ti zahvaljujemo za vse tvoje delo, tvojim domačim pa izrekamo iskreno sožalje.

ČD Grosuplje

Mali oglasi

PRODAM modele za izdelovanje sveč iz čebeljega voska, ali jih naredim po naročilu. Tel.: (064) 242 331.

PRODAM satnike AŽ mere (41 x 26 cm), tel.: (061) 125 96 56.

PRODAM parni topilnik za kuhanje voščin, inf. (062) 717 549 – zvečer.

KUPIM 20 rabljenih AŽ 10 satarjev, inf. (069) 42 739.

KDO mi odstopi ali poceni proda rabljene 10 in 7 satarske panje potrebne popravila, inf. (061) 127 41 39.

NOV PRISTOP

K OPISU ZGODOVINE SLOVENSKEGA ČEBELARSTVA!

Avtorica dr. Marija Stanovnik je na zelo izviran način prikazala zgodovino slovenskega čebelarstva in prepletanje z našo kulturno dediščino.

Barvna naslovnica, format 12 x 17,5 cm, tekst je opremljen z risbami in fotografijami znanih oseb in ustanov.

Knjižica je izšla ob 90. obletnici ČD Žiri.

CENA: 1.200 SIT + poštšina

Za družine naročilo nad 10 izvodov, dodatni popust.

Naročila: pismeno - Čebelarska družina Žiri

Čevljarjska 9, 64226 Žiri

ali po tel.: (064) 691 980

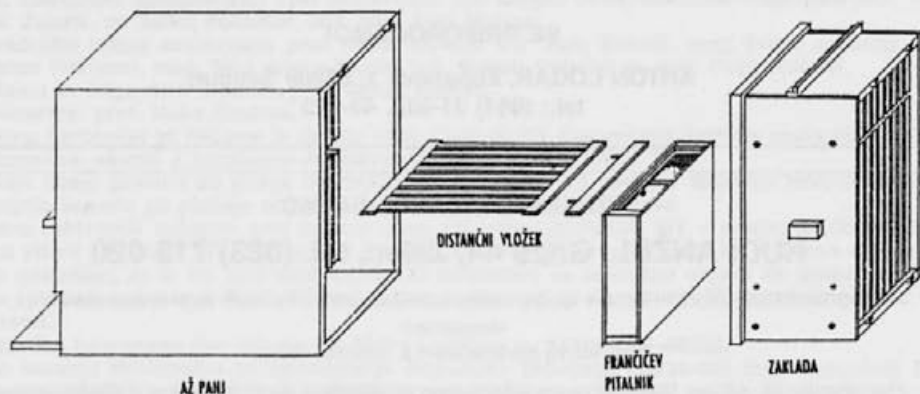
Čebelarji!!

MIZARSTVO KRŽE - z dolgoletno tradicijo - VRHNIKA

Izdelujemo kakovostne AŽ panje po konkurenčnih cenah. Panji so iz kakovostnega smrekovega lesa in vrtani za žičenje. Desetsatne AŽ panje lahko dobite takoj, za ostale vrste panjev tipa AŽ pa sprejemamo naročila.

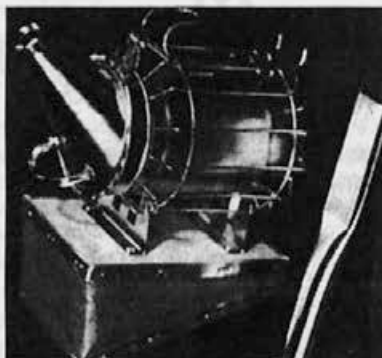
NOVO! Sprejemamo tudi naročila za izdelavo in dobavo ORIGINALNIH ZAKLAD, distančnih vložkov in pitalnikov za 10 satne AŽ panje po najnovejših izpopolnitvah avtorjev I. Frančiča in M. Debelaka.

Franc Krže, Idrjska 10, 61360 Vrhnika, telefon (061) 751 317

KOVINSKA GALANTERIJA RAKOVEC

GUNCELJSKA CESTA 28/a
61000 LJUBLJANA
Tel.: (061) 51-076

NA ZALOGI IMAMO:

TOČILA ZA MED – AŽ + LR 3S Al.,
DB + LČR 3S Al., AŽ + LR 4S Al., DB + LR 4S Al.

KOŠI ZA TOČILA – AŽ + LR, DB + LR

Odočne štule, gonila, stojala za odkrivanje satja, univerzalni kadilnik, zapahi krajši in daljši 2/2, LR sponke, zapah levi in desni, nosilec matične rešetke, sito dvojno in enojno, razstojišča AŽ za 7, 9, 10, 11, 12 satov, matične klešče, lovilec rojev AŽ - LR, ameriška razstojišča, univerzalne klešče za satnike, matične rešetke "Haneman", žica za žičenje satnikov.

NOVO – SMUKALNIKI
PRIPOROČAMO VAM NAKUP NAŠIH IZDELKOV PO KONKURENČNIH CENAH!

Čebelarji, nabavite si sodobno čebelarstvo opremo pri proizvajalcu z dolgoletno tradicijo. Nudimo vam:

- vse vrste točil iz aluminijaste in nerjaveče pločevine z ročnim gonilom ali avtomatskim krmiljenjem
- stroje in pripomočke za odkrivanje satja v več izvedbah
- parne kuhalnike voščin
- posode za shranjevanje medu iz nerjaveče pločevine različnih dimenzij
- usipalnike in drugi čebelarški pribor

SE PRIPOROČAMO!

ANTON LOGAR, Zupanova 1, 64208 Šenčur,
tel.: (064) 41-663, 43-123

IZDELAVA VALJANIH SATNIC

RUDI ANŽEL, Griže 44, Žalec, tel. (063) 713 620

OBVESTILO ČEBELARJEM! V letošnji sezoni izdelujem satnice na novih valjih in z ustreznim dovoljenjem.

Nad 100 kg satnic izdelam iz VAŠEGA voska.

Poslujem: od 14.–19. ure, dopoldan pa po predhodnem tel. dogovoru. Za večje količine dostavim satnice.

APIS M & d.d.o.o.
MARKO DEBEVEC
ČUŽA 7

61360 VRHNIKA
tel.: (061) 751-282

Odprto: od 9.-12. in 16.-18.ure

PREDELAVA VOSKA V SATNICE PO UGODNIH CENAH
KUHA VOŠČIN INTAKOJSNJA MENJAVA VOŠČIN ZA SATNICE
PREVZEM VOŠČIN SAMOV NEPRODUŠNIH PROZORNIH PLASTIČNIH VREČAH

- Vse čebelarje in čebelarska društva obveščamo, da izdelujemo hladno valjane, nelomljive satnice vseh velikosti
 - Urejeno imamo vso dokumentacijo in pogoje za izdelavo
 - Satnice izdelujemo na novih sodobnih strojih, velikost celic popolnoma ustreza naši kranjski čebeli
 - Vosek steriliziramo v oljnih sterilizatorjih pri 126° C
 - Priporočamo vam, da se za nakup satnic dogovorite v okviru čebelarskih društev (ugodnejša cena), po dogovoru pa pridemo po vosek tudi sami
 - Iz enega kilograma voska izdelamo po dogovoru od enajst do dvanajst AŽ satnic
 - Cene za predelavo voska v satnice so zelo ugodne
 - Občasno odkupimo pretopljen vosek
 - Nudimo satnike vrtane 6x, limane, zbite
 - Prevzem starega satja do 31. 3. 1996
 - Cena predelave voska je od 210 do 240 SIT/KG
- ODPRTO IMAMO VSAK DELOVNIK OD 9. - 12. IN OD 16. - 18. URE, OB SOBOTAH PA OD 9. - 12. URE.

PRIZNANO VZREJALIŠČE MATIC APIS M & D D.O.O. VRHNIKA

sprejema prednaročila za kakovostne, izbrane in označene matice kranjske pasme. Konec maja in junija so na voljo čebelje družine na petih, sedmih in desetih satih.

• **Izdelujemo beljakovinske povnovredne pogače za krmljenje čebel, po želji z dodatkom zdravil - **NOVO!** -** Nudimo vam ves čebelarski repro material.

Časopis Slovenski čebelar je ustanovilo "Slovensko čebelarsko društvo za Kranjsko, Štajersko, Koroško in Primorsko" leta 1898.

Izdaja ga Čebelarska zveza Slovenije, Cankarjeva 3/II, 61000 Ljubljana, tel.: (061) 210-992, fax: 126-13-35.

Časopis izhaja v Ljubljani vsakega 1. v mesecu in je oštevilčen z zaporedno številko meseca. Časopisni (izdajateljski) svet sestavljajo: inž. Marjan Skok, Stanislav Hajdinjak, prof. Pavle Zaletel, dr. Janez Poklukar, dipl. oec. Aleš Mižigoj.

Uredniški odbor sestavljajo: prof. Janez Mihelič, inž. Jože Babnik, mag. Franc Javornik, dr. Janez Poklukar, mag. Mira Jenko-Rogelj, inž. Marjan Debelak in prof. Pavle Zaletel.

Glavni in odgovorni urednik: prof. Janez Mihelič.

Lektorica: prof. Nuša Radinja.

Letna naročnina za nečlane je za leto 1996 4.500,00 SIT. Posamezna številka stane 450,00 SIT. Članarina, skupaj z naročnino za Slovenski čebelar, je 4.000,00 SIT.

Člani imajo pravico do enega brezplačnega oglasa do 20 besed v tekočem letu, vsako nadaljnjo besedo pa plačajo po veljavnem ceniku za splošne oglase.

Cene reklamnih oglasov: cela barvna stran na ovitku 50.000,00 SIT, v sredini 30.000,00 SIT, pol strani 15.000,00 SIT, četrt strani 7.000,00 SIT. Popust pri ceni za 3- do 5-kratno objavo je 10 odstotkov, za 6- do 10-kratno objavo 20 odstotkov, za celoletno objavo 30 odstotkov. Cena splošnih oglasov je 40,00 SIT za besedo, enako tudi za osmrtnice, ki vsebujejo več kot 40 besed.

Številka tolarkega žiro računa pri APP v Ljubljani je: 50100-678-48636.

Po mnenju Ministrstva za informiranje Republike Slovenije (22/39-92) šteje mesečnik Slovenski čebelar med proizvode informativnega značaja po 13. točki tarifne številke 3, za katere se plačuje 5-odstotni prometni davek.

Tiska tiskarna GEPARD 1 - PACO, Koper - Ljubljana.

Oblikovanje naslovnice: Boštjan Debelak.

Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

*N*ašim
sodelavcem

se zahvaljujemo za
izkazano zaupanje v
preteklem letu, vsem
čebelarjem in njihovim
domačim pa želimo mirno
in zdravo leto, ki prihaja.
Če bodo zdrave še čebele
in se bodo uredile
razmere na trgu,
bo zadovoljstvo še večje.

Veseli Božič in srečno
Novo leto 1996 vam želi

Čebelarstvo
Polhov Gradec

ČEBELARSTVO

Polhov Gradec